

Täysistunto

Torstai 17.3.2016 klo 15.59—17.46

Täysistunto alkoi klo 15.59. Täysistunto päättyi klo 17.46.

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (15.59—17.46).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

2.1. Suullinen kysymys ikääntyneiden vammaispalveluista (Kristiina Salonen sd)

Suullinen kysymys SKT 25/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäinen kysymys, edustaja Salonen.

Keskustelu

16.02 **Kristiina Salonen sd:** Arvoisa puhemies! Suomessa elää tuhansia sokeita ja näkövammaisia ihmisiä. He ovat koko elämänsä, tai koko vammaisuutensa, ajan tarvinneet erilaista apua ja tukea pärjätäkseen arjessaan. Näkövammaisten lisäksi meillä on muun muassa liikuntavammaisia tai kuulovammaisia, jotka hekin kaikki tarvitsevat erityispalveluita juuri vammansa takia. Vammaiset tarvitsevat avustajaa kotiinsa saadakseen hoidettua aivan arkiset asiat tai kun he lähtevät harrastuksiin, teatteriin tai vaikka asioille kauppaan.

Nyt hallitus on ryhtynyt ajamaan lakimuutosta. Sen mukaan nämä vammaiset ihmiset eivät enää 75 vuotta täyttäessään saisi samanlaisia palveluita vammansa perusteella, eivät siis avustajaa kotiinsa tai kuljetuspalvelua päästäkseen vaikkapa viikoittain kansalaisopistoon kuoroon laulamaan. Ministeri Rehula, onko hallitus todella sitä mieltä, että esimerkiksi sokea täyttäessään 75 vuotta ei enää näitä aikaisemmin saamiaan palveluja tarvitse?

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

16.03 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! 75-vuotias sokea tarvitsee sen arjen ja elämisen tuen, jota hän on tähänkin asti tarvinnut. Me olemme tekemässä nyt muutosta, jonka valmistelu on vasta käynnistymässä. Menee noin vuosi, jonka aikana valmistellaan nämä asiat, jotka julkisuuteenkin ovat nousseet ja jotka te, edustaja Salonen, esiin nostitte. Ne ovat nyt valmistelupöydällä. Sitä työtä lähdetään tekemään hyvässä yhteistyössä esimerkiksi vammaisjärjestöjen kanssa. Minulla on henkilökohtainen tapaaminen sovittuna huhtikuun alkupuolelle yhtenä osana tätä prosessia. Jatkossakin ne ihmiset, jotka palveluja tarvitsevat, saavat ne järjestelmän muutoksen kautta, sosiaalihuoltolain ja vanhuspalvelulain kautta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.04 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Rehula, vammaispalvelut eivät ole luksusta vammaisille. Ne ovat välttämätön edellytys arjessa pärjäämiselle ja myös yli 75-vuotiaille vammaisille.

Tässä esityksessähän taustalla on tavoite säästää — 60 miljoonan euron säästö. Säästön täytyy siis tarkoittaa vammaisille vanhuksille vähemmän kuljetuspalvelua, vähemmän kotona avustamista, henkilökohtaista avustamista vähemmän ja niin edelleen tai päinvastoin korkeita palvelumaksuja välttämättömien palvelujen saamiseksi hänelle. Kun siis aina apua tarvinnut vammaisen tulee elämässään ehtopuolelle, niin juuri silloin hallitus vaatii häneltä aikaisempaa parempaa maksukykyä hänen kipeästi tarvitsemiinsa palveluihin. Ministeri Rehula, onko todella niin, että te valitsette nyt säästöjen kohteeksi kaikista suomalaisista juuri heidät, jotka ovat kaikkein hauraimmassa asemassa tässä yhteiskunnassa, vammaiset vanhukset?

16.06 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime vaalikaudella huhtikuussa, viime vuonna, on valmistunut vammaislainsäädännön kehittämiseen liittyvä työ, jonka yhtenä osana on muun muassa arvioitu sitä, mikä elämänvaiheen tilanne riippuu iästä ja mikä riippuu esimerkiksi vammaisuudesta ja vammautumisesta. Tämä ikäraja on aina ongelmallinen. Jokainen määrä, on se ryhmä koko tai joku, niin kuin tässäkin tapauksessa esimerkiksi kuljetuspalvelujen osalta, joita tämä muutos tulee osaltaan koskemaan — kun on rajattu esimerkiksi 18 kyytiin kuukaudessa, niin on ihmisiä, jotka tarvitsisivat 25 kyytiä kuukaudessa, ja on ihmisiä, joille riittäisi 10. Mitä tulee tähän työhön, jota ollaan tekemässä, voitte olla ihan varma, että ne ihmiset, jotka 75 vuotta täytettyäänkin tarvitsevat nykyisen lainsäädännön mukaisia palveluja, tulevat ne saamaan, mutta luotetaan (Puhemies koputtaa) nyt kuntiin ja voimassa olevaan muuhun lainsäädäntöön, että asiat tulee hoidettua.

16.07 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Osa vammaisista on tarvinnut koko elämänsä ajan palveluita, he ovat täysin riippuvaisia toisen ihmisen tuesta. He ovat tarvinneet apua peseytymisessä, pukeutumisessa, liikkumisessa, syömisessä, kaikissa arkeen liittyvissä asioissa. Kuten yksi vammaisen aikuinen ihminen totesi minulle, se ihminen, joka on heitä lähellä, tulee heidän iholleen, elikkä ei ole ihan sama, kuka ihminen häntä siinä päivän arjessa hoitaa. Tästä syystä esimerkiksi henkilökohtainen apu on äärettömän tärkeä tukiapu ihmiselle.

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

Nyt, ministeri Rehula, te olette siirtämässä, aivan kuten totesitte, nämä ihmiset sosiaali- huoltolain mukaan kotihoidon pariin. Ja tämä käytännössä tarkoittaa sitä, että heidän luonaan käy useita ihmisiä, eri ihmisiä, ja me tiedämme jo nyt, että tämä aika on riittämätön ja tämä tuo lisäkustannuksia myös kunnille. Kuntaliitto on osaltaan ilmoittanut sen, että tämä teidän esityksenne (Puhemies koputtaa) ei tuo säästöjä. Millä te perustelette tämän leikkauksen?

16.08 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mitä tämä tuleva muutos tulee tarkoittamaan arjessa? Siihen löytyy vastaus aikaisintaan vuoden sisään — aikaisintaan vuoden sisään, jolloin meillä on ensinnäkin tarkennetut arviot siitä, mitä tulee käytännössä tarkoittamaan esimerkiksi tämä ikärajaan liittyvä kysymys, joka tässä nyt on avaimeksi noussut. Toisinpäin: Luotatteko te, edustaja Kiljunen, ja ylipäättänsä tässä salissa olevat edustajat, niihin lakeihin, mitä me olemme säätäneet esimerkiksi vanhuspalvelulain osalta ja henkilökohtaisen palvelun osalta liittyen vanhuspalvelulakiin? Luotammeko me sosiaalihuoltolakiin, jossa on keskiössä se, että yksilökohtaisesti räätälöidään ne palvelut? Jos me luotamme säätämiimme lakeihin, niin nuo huolet, mitkä tekin, edustaja Kiljunen, esititte, ovat turhia sen jälkeen, kun tämä laki on tullut ensin eduskuntaan ja sitten mahdollisesti voimaan.

16.09 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suora vastaus ministeri Rehulan suoraan kysymykseen on: en kyllä luota. Jos hallitus sanoo, että hallitus aikoo säästää ikääntyneiltä vammaisilta 60 miljoonaa euroa — ja me kaikki tässä salissa tiedämme, että tässä on kyse ryhmästä ihmisiä, joilla on hyvin heikot edellytykset puolustaa itseään, jotka nytkään eivät saa mitään ylimääräisiä palveluita ja jotka päinvastoin tarvitsisivat nykyistä parempia palveluita — niin kyllä on suuri epäluottamus sitä kohtaan, että hallitus pystyisi turvallisesti juuri näiltä vammaisilta ikääntyneiltä ihmisiltä leikkaamaan 60 miljoonaa euroa. Fakta on kuitenkin se, että jos ihminen on vammaisen, hän on vammaisen edelleen täytettyään 70, 80 tai 90 vuotta. Ei se vammaisuus siitä katoa. Mutta se, mitä tapahtuu, on se, että ihmisen yleinen toimintakyky ikääntymisen myötä heikkenee, ja silloin on yleensä niin, että ihminen tarvitsee enemmän huolenpitoa eikä vähemmän palveluita. (Puhemies koputtaa) Vastatkaa siis, mistä te aiotte säästää.

16.10 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihmisellä, joka on syntymästään asti vammaisen, ei se elämäntilanne muutu, on sitten kalenterivuotia takana kuinka paljon tahansa. Kyllä tämänkin muutoksen rakentaminen lähtee siitä, että ne ihmiset, jotka avun tarvitsevat — osa tarvitsee henkilökohtaisen avun 7/24/365 — sen saavat tarvitessaan. Minkä muodon tämä muutos, jota ollaan tekemässä, säästöineen saa?

Vähintään vuosi menee, ennen kuin meillä on nuo yksityiskohdat, joita te nyt, arvoisat opposition edustajat, yritätte täällä esittää totena. Siinä vaiheessa on mustaa valkoisella, on tehty arviot, on tehty järjestöjen kanssa yhteistyötä, on kuultu Kuntaliittoa. Kunnilla tulee olemaan tämänkin lainsäädännön aikana vielä oma roolinsa, jatkossa, sote-uudistuksen jälkeen, maakunnat vastaavat osaltaan palveluvalikoimasta. Luotettaisiin nyt siihen, että ne meidän yhdessä säätämämme lait esimerkiksi sosiaalihuollossa ja vanhuspalveluissa myös toimivat arjen tasolla.

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

16.11 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä viikolla monet ovat olleet todella järkyttyneitä, sekä omaiset että yli 75-vuotiaat vammaiset henkilöt, siitä, mitä tulee tapahtumaan tulevaisuudessa. Näistä palveluista, mistä nyt on ajateltu, että ne voisi vaikka leikata, minä kysyn nyt, ministeri, vielä kerran. On hyvä, että tämä kysymys kysytään monta kertaa, niin että se vastaus tulee myös monta kertaa. Saavatko yli 75-vuotiaat vammaiset edelleen ne samat palvelut, mitä he tarvitsevat muun muassa asumiseen, liikkumiseen ja muuhun, kuin ennenkin?

16.12 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Konkreettinen esimerkki, joka on löydettävissä: kuljetuspalvelut. Niistä on säädetty tietty määrä tiettyä aikana. Pidän jopa positiivisena asiana sitä, että joku, joka tarvitsee 25 kyytiä kuussa, sen 25 kyytiä kuussa saa. Toiselle riittää 10. Nämä ovat hyvin yksilökohtaisia asioita. Tarvitaan jatkossa räätälöintiä, ja minä ainakin luotan tähän meidän toimintatapaamme ja suomalaiseen malliin siinä, että ensinnäkin lainsäädännön turva on kaikille olemassa, myös vammaisille, ja toisena esimerkkinä tämä henkilökohtaisen avustajan käyttö — emme me ole hävittämässä sellaistaakaan järjestelmää yhtään mihinkään.

16.13 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitys on mielestäni niin törkeä, että kun ensimmäistä kertaa sen näin, niin arvelin, että tässä puretaan päällekkäistä lainsäädäntöä, mutta jos näin olisi, niin ei hallitus voisi tavoitella näin mittavia, jopa 61 miljoonan euron säästöjä kunnille. Käytännössä siis kunnat tulevat tämän hallituksen esityksen myötä muuttamaan palveluitaan tarveharkintaisiksi.

Arvoisa ministeri, itsekin jo tässä kyselytunnilla totesitte, että jatkossakin nämä ihmiset tulevat saamaan tarvitsemansa palvelut, joten kysyisin: Miten te voisitte luvata palveluita näille ihmisille, jos näistä tulee nyt harkinnanvaraisia? Kenen harkinnan varassa nämä palvelut jatkossa ovat?

16.14 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on jatkossa sosiaalihuoltolaki. Meillä on jatkossa vanhuspalvelulaki. Se on niiden ihmisten vastuulla, jotka ne palvelut siellä arjessa vammaisen tai ikääntyneen ihmisen kanssa toimeenpanevat. On meidän vastuullamme täällä, että me huolehdimme eduskunnassa riittävät voimavarat niin alueiden kuin kuntien valtionosuuksiin maakuntien tulevan rahoituksen osalta. Se on meidän vastuullamme.

Sitten, arvoisa puhemies, jokainen sanansa valitsee. Mutta myös meidän tehtävämme — kaikkien, riippumatta siitä, ollaanko hallituksessa vai oppositiossa — on huolehtia siitä, että henkilölle, joka oikeasti näitten palvelujen tarpeessa on ja on huolissaan tulevaisuudestaan, koetetaan luoda sitä turvallisuutta. Ihan sanavalinnoilla me voimme vaikuttaa siihen, onko ihminen turvallisesti kotonaan vammaisena vanhuksena tai lapsiperheen osalta. Arvoisa edustaja Pekonen, me jokainen voimme vaikuttaa tähän tilanteeseen.

16.15 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman! Jag förstår att det är många som får service enligt handikappservicelagen som är oroliga i dag. För det regeringen nu säger är att när man har fyllt 75 år har man inte längre samma behov av service. Man har på gång ett sparförslag, 60 miljoner euro ska sparas in, och frågan är hur det ska göras utan att det syns i människornas vardag.

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

Arvoisa puhemies! On kyllä erittäin huolestuttavaa, että hallitus tekee tällaisen linjan, että kun henkilö on täyttänyt 75 vuotta, hän on jotenkin erilaisessa asemassa kuin päivää ennen kuin hän täytti 75 vuotta elikkä että hänen palvelutarpeensa tulee lähtemään siitä, onko hän täyttänyt 75 vai ei. Minä haluaisin tietää, mistä tämä ikäraja tulee. (Eduskunnasta: Hatusta! — Eduskunnasta: Hihasta!) Mikä on se perustelu sille, että nähdään, että vammainen henkilö, joka on tarvinnut apua siihen asti, kunnes hän täyttää 75, ykskaks on sitten toisen lainsäädännön alla ja joutuu taas hakeutumaan palveluihin?

Arvoisa puhemies! Katson niin kuin ministeri Rehula, että kaikkien turvallisuus on tärkeää, myös vammaisten turvallisuus, ja sen takia pitäisi saada selkeitä vastauksia.

16.16 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Se tausta on valmistelussa, joka asiakirja näiltä osin on valmistunut viime vaalikaudella, vuoden 2015 huhtikuussa. Siinä on muun muassa arvioitu sitä, mikä merkitys on palvelujen tarpeeseen normaalilla, luonnollisella, itse kullekin meistä joka päivä tapahtuvalla ikääntymisellä ja sitten sillä, onko ollut syntymästään asti sokea tai onko ollut syntymästään asti erityisten palvelujen piirissä. Mistä se tulee — tällaisen valmistelutyön kautta se tulee.

Ja kun kysymys oli på svenska, niin esimerkiksi Ruotsissa tämä ikäraja minulla olevan tiedon mukaan on alhaisempi kuin se, mitä tähän nyt ollaan esittämässä.

16.17 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen saanut ilon ja kunnian aiemmin elämässäni hoitaa vuosia sotaveteraaneja ja sotainvalideja niin laitoshoidossa kuin kotisairaanhoidossa. Kun he olivat jo ikääntyneitä ihmisiä, niin usein harmitti se, että sotaveteraanit eivät päässeet nauttimaan niistä samoista eduista kuin sotainvalidit. Ikä oli tuonut sotaveteraaneille monia monia vammoja, ja heidän välillään oli tällainen juopa.

Nyt kun tätä vammaispalvelulakia ollaan uudistamassa, niin samaan aikaan on hyvä muistaa, että kunnilla on velvollisuus tehdä palvelutarpeen arviointi juuri kaikille 75-vuotiaille kuntalaisille. Miten me voisimme tässä varmistaa, että menisi perille se haluttu viesti, että ketään ei jätetä, ja erityisesti myös nämä vammaispalvelulain piiristä tulevat 75-vuotiaat olisivat sitten siinä asemassa, että kunnat osaavat heistä ottaa kopin ja saavat sitten sen tarkan kartoituksen siitä, mitä palveluja he tarvitsevat?

16.18 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lainsäädännön kehityskulku viime vuosien aikana on mennyt siihen, että väestöryhmästä riippumatta ja erityislainsäädännöstä riippumatta yhä räätälöidympiä palveluita olisivat ne, joita ihmisille tarjotaan. Esimerkkinä kotipalvelussa meillä on kuntia ja seutukuntia, joissa aiemmin menttiin ikääntyneen ihmisen luo ja kerrottiin, että tätä ja tätä saat. On esimerkki pohjoisesta Keski-Suomesta, jossa esimerkiksi koko kotipalvelutoiminta on käännetty niin päin, että mennään sitä palvelusuunnitelmaa tekemään sinne ikääntyneen ihmisen kotiin ja kysytään, että tässä on tarjotin, mitä haluat tänne. Näin kansankielellä puhuttuna on käännetty koko ajatusmalli toiseen suuntaan. Minä luotan siihen, että se, että on mahdollisuus pohtia yhdessä ammatti-ihmisten ja sen palvelun tarvitsijan kanssa sitä, miten se turvallinen asuminen esimerkiksi kotona on mahdollista, on se tapa, jolla tässä niukkenevien resurssien aikaanakin eteenpäin päästään.

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

16.19 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perustuslain mukaan jokaisella kansalaisella on oikeus hoivaan, ja erityisesti meillä lainsäädäntö pyrkii turvaamaan kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten palvelut ja turvallisuuden. Nyt tämä hallituksen esitys perustuu siihen, että aiottaisiin leikata 75 vuotta täyttäneitten vammaisten, muun muassa sokeiden ja liikunta- tai kehitysvammaisten, erilaisia tukia. Tämä tarkoittaa arjessa sitä, että niistä tukipalveluista, joita tarvitaan syömiseen, pukemiseen, asumiseen, liikkumiseen, aletaan maksaa maksuja ja osa palveluista tullaan rajaamaan pois. Siitä huolimatta, että he ovat olleet ennen 75:tä ikävuotta oikeutettuja näihin, niin kun tullaan 75 vuoden ikään, nämä oikeudet poistuisivat, mutta se vammaisuus, arvoisa ministeri, ei poistu. Se liikuntakyvyn rajoittuneisuus ei tule poistumaan. Voitekko nyt, ministeri, (Puhemies koputtaa) luvata, että näillä ihmisillä säilyvät nämä samat palvelut ja mahdollisuus elää tasapainoista elämää?

16.21 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Haatainen, yksi osa tätä meidän työtämme on kyky puhua. Toinen ominaisuus, jonka tässä tehtävässä itse kukin tarvitsee, on kyky kuunnella. Siihen hetkeen, kun meillä on hallituksen esitys täällä käsittelyssä, menee vähintään vuosi aikaa. Tuon vuoden aikana tullaan tekemään yhteistyötä yhtäältä järjestöjen kanssa, jotka ovat arjen iholla päivittäin omien jäsentensä kanssa. Toisekseen sitä valmistelua, joka esimerkiksi tähän ikärajaan liittyy, aletaan vasta tekemään. Se työ vaatii vähintään vuoden. Kolmas asia, jonka olen yrittänyt tässä kyselytunnin ajanakin sanoa: meillä on jatkossakin lainsäädäntö, niin vanhuspalvelulaki kuin sosiaalihuoltolaki, jotka molemmat pitävät sisällään sen ajatuksen ja idean, että palvelutarpeen mukaiset palvelut ovat jatkossakin myös vammaisilla henkilöillä iästä riippumatta saatavilla.

16.22 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikeasti vammaiset henkilöt ovat useimmiten pienen eläkkeen tai takuueläkkeen varassa, ja siinä mielessä heillä ei ole varaa ryhtyä maksamaan asumisen tukipalveluista tai henkilökohtaisesta avusta tai kuljetuspalvelusta siinä vaiheessa, kun he täyttävät sen 75 vuotta. Tässä oleellista on se, että vammaispalvelulaissa nämä tukipalvelut ovat velvoittavia, kun sitten silloin, jos siirrytään sinne sosiaalihuoltolain piiriin, on kysymys harkinnanvaraisista palveluista, ja on vaikea nähdä, että kunnat tässä taloudellisessa tilanteessa ainakaan tasapuolisesti pystyisivät tarjoamaan näitä palveluita joka puolella Suomea. Siksi pelottaa, että tässä eriarvoistetaan ihmisiä, tässä eriarvoistetaan alueita. Mistä nämä säästöt, 60 miljoonaa, sitten ovat tulossa? Jos te sanotte, että millään tavalla ei tämä palveluitten laatu tule heikkenemään, niin mistä sitten (Puhemies koputtaa) ollaan laskemassa nämä 60 miljoonan säästöt?

16.23 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhtenä esimerkkinä, jolla on sen arvion mukaan, jolla tätä pohjaa on tehty, iso merkitys, ovat nämä kuljetuspalvelut ja niiden määrä. On ihmisiä, jotka tulevat tarvitsemaan nykyistä määrää enemmän palveluja, kuljetuspalveluja, mutta sitten on ihmisiä, jotka eivät niitä tule sitä määrää välttämättä tarvitsemaan. Minä uskon ja luotan siihen — tämä ei ole uskon varassa, vaan tämä on luottamuksen varassa — että ne ihmiset, jotka kuntatasolla tekevät ihmisille palvelusuunnitelmia, laativat ne niin, että esimerkiksi riittävät kuljetuspalvelut ovat saatavilla.

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

Arvoisa puhemies! Meillä on tällä hetkellä Suomessa monta ihmistä, jotka antavat palautetta itse kullekin teistä, ja myös ministerille asti sitä on tullut. Minä vetoan kaikkiin siinä, että tämäkin asia koetettaisiin hoitaa yhdessä ilman pelottelua, (Puhemies koputtaa) ilman uhkailua, lähtökohtana perustuslain 19 §:n (Paavo Arhinmäki: 61 miljoonan leikkaukset!) palvelulupaus.

16.24 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vammaislainsäädännön kokonaisuudistus tehdään sen takia, että me saisimme selkeän ja vammaisten ihmisten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta turvaavan lain. Oli hyvä, että ministeri totesi, että tämä lainsäädännön uudistus — tätähän on jo odotettu — lähtee liikkeelle niin, että tavaataan vammaisjärjestöjä. Tarkoitus on todellakin, että oikeus palveluasumiseen, henkilökohtaiseen apuun ja liikkumista tukeviin palveluihin on tarkoitus säilyttää. Ja toivon, että luette tämän ministeriön tiedotteen, jossa tämä on todella myöskin kirjallisesti ja painettu- na todettu.

On myös tärkeää, että kun tätä valmistelua viedään eteenpäin, niin tehdään kunnollinen vaikutusten arviointi, ja sekin on luvattu tässä tiedotteessa. En nyt kysy, aiotaanko se tehdä, kun se on jo luvattu tehdä, mutta kysyn, arvoisa ministeri: kun tämä herättää huolta — ja ymmärrän, että tämä herättää huolta, kun tiukkoja säästövaateita on — niin lupaatteko, että kun tämä teidän esityksenne (Puhemies koputtaa) on tehty, te kuulette vaikutusarvioitten kera vammaisjärjestöjä? Ja voitte tässä vielä todeta, että vauvasta vaariin vammaiset ihmiset Suomessa, ja heidän läheisensä, voivat luottaa siihen, että palvelut tullaan turvaamaan.

16.25 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkomaa, teidän kysymyksenne ensimmäinen osa on asia, joka myös pitää ottaa tässä kohdassa esille. Useampi hallitus tässä maassa on kirjoittanut hallitusohjelmaansa, että vammaispalvelulaki ja kehitysvammalaki pitää yhteensovittaa, yhteen kirjoittaa. Se työ on ministeriössä menossa, se työ valmistuu tällä vaalikaudella niin, että me pääsemme käsittelemään sitä eduskunnassa.

Toisekseen — voinko vakuuttaa — jokaisesta vammaisesta, niin lapsesta, keski-ikäisestä kuin varttuneemmastakin vammaisesta, tässä maassa tullaan huoli pitämään palvelutarpeet räätälöimällä, ammattilaisten olemassaolo henkilökohtaisen avun tarpeineen niissä tilanteissa, missä se tarpeen on. Se tilanne meillä tulee olemaan tämänkin lainsäädännön jälkeen, jonka ensimmäinen lasku on olemassa noin vuoden päästä, jolloin sitä päästään arvioimaan, vaikutusarvioiteineen.

16.26 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä taitaa nyt olla, ministeri Rehula, niin, että teidän vakuuttelunne eivät sitä vanhusten ja heidän omaistensa huolta nyt pysty poistamaan. Te sanotte, että tämän kokonaisuuden sisältö ja ne tavat, miten se toteutetaan, ja sen seuraukset näkyvät aikaisintaan vuoden päästä. Miten te voitte tässä yhteydessä todeta, että säästö on tasan 61 miljoonaa ja tämän ikärajaus osalta 52 miljoonaa? Täytyyhän taustalla olla silloin jotkut tekijät, jotka johtavat näinkin tarkkoihin miljoonamääriin. Elikkä onko tässä nyt kuitenkin käynyt niin, että te olette valinneet tämän leikkauspolitiikan, jossa olette mestareita, ja olette valinneet, että tältä väestönosalta, näiltä vaikeasti vammaisilta henkilöiltä, leikataan 61 miljoonaa ja nyt lähдете sitten miet-

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

timään niitä tapoja, millä tavalla se (Puhemies koputtaa) toteutetaan: ensin on tullut leikkausmäärä, ja sen jälkeen yritetään toteuttaa se?

16.27 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Se muutos, jonka vaikutukset pääsee arvioimaan ensinnäkin lainsäädännön tasolla, vie vähintään vuoden. Valmistelu tulee viemään vähintään vuoden. Vaikutukset käytäntöön: miten onnistutaan palvelusuunnitelmien räätälöinnissä, mitä tapahtuu siellä arjessa? Tulee viemään vuosia ennen kuin me tämän tiedämme. Nyt ollaan tilanteessa, jossa yksi osa tätä — ettei tämä olisi liian yksinkertaista — on valmistelu vammaispuhelinlain ja kehitysvammalain yhteensovittamisesta. Sitä työtä on tehty vuosia, papereita on paljon, se lainsäädäntötyö etenee. Toisekseen, ne palvelut, joita nyt tämä euromäärä koskee: meillä on paljon työtä jäljellä. Ja jos jotain voin luvata varmasti, niin sen, että tämä ei ole viimeinen kyselytuntikeskustelu tästä aihepiiristä. Edellinenhän meillä oli vasta kolme viikkoa sitten.

16.29 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän nyt tosiasia on, että tämä säästö on sieltä vakavimmasta ja, sanoisinko, vastenmielisimmästä päästä. Jos näistä matkoista, niin kuin ministeri Rehula sanoi, tämä otettaisiin, niin se tarkoittaisi miljoonien matkojen ottamista pois vammaisilta henkilöiltä. Kysyn nyt, ministeri Rehula: oletteko te vastuullisena ministerinä hyväksynyt tämän säästön, että tämä tullaan todella tekemään vammaisten ihmisten palveluista ja oikeuksista? Ja kysyn vielä, että kun nyt kehysriihi on edessä, niin eikö tämä asia olisi sellainen, joka olisi syytä siellä pohtia, kun varmasti tulette sen pöydän ääressä — tiedän sen — keskustelemaan näistä säästöistä ja kohdentamisista. Eikö tässä nyt olisi oikeuden mentävä edelle? Ja oletteko valmis tuomaan siellä esityksen, jolla pyrittäisiin kohtuullistamaan tämä esitys?

16.30 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen käyttänyt kuljetuspalveluja esimerkkinä konkretiasta, siitä, mitä muutosta ollaan tekemässä. Jos olen sanonut, että koko tuo euromäärä otettaisiin kuljetuspalveluista, niin sitten olen sanonut väärin. Nyt pitää kahlata tämä koko palveluvalikoima läpi muistaen sen, että ihminen, joka palvelun tarvitsee, iästä riippumatta, vammaisen ihminen, iästä riippumatta, joka palvelun tarvitsee — osa tarvitsee 24/7, 365 päivää vuodessa — hän sen tarvittaessa saa. Me olemme tilanteessa, jossa joudutaan käymään läpi laki lailla asioita esimerkiksi tämän "kuntien tehtävien karsinta" -otsikon alla, jossa etsitään tapoja, joilla nykymuotoisia palveluja yhtäältä voidaan jopa parantaa mutta toisaalta löytää sellaisia keinoja, joissa luottamus esimerkiksi kuntien vastuuhenkilöihin on sellainen, että asiat tulee (Puhemies koputtaa) ihmisen kannalta hoidettua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tähän kysymykseen vielä puheenvuorot edustajille Vanhanen ja Lindtman.

16.31 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otsikkonahan tämä aihe tietysti herättää valtavan paljon ihmisten huolta, ja voisi sanoa, että tämä on tällainen omantunnon asia, joka koskettaa varmasti kaikkia. Nyt haluan oikeastaan hallitukselta kysyä, että onhan niin, että hallitus ei siis ole tätä leikkausta tekemässä valtion budjetista, että sieltä ei ole 60:tä miljoonaa lähdessä. Ja itse asiassa lopullinen kustannusvaiku-

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

tushan riippuu vuosien kuluessa siitä, millä tavalla vanhukset ja vammaiset käyttävät laissa heille oikeutettuja palveluja ja mikä kustannus näistä lopulta yhteiskunnalle aiheutuu.

16.31 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ei ole suora budjettisäästö, valtion budjettisäästö, vaan tämä on työstettävänä sen työlistan alla, jossa katsotaan kuntien vastuita, velvoitteita ja tehtäviä. Kun tätä listaa katsotaan vammaisista, iästä riippumatta, edelleenkin vastuu heidän hoidostaan ja hoivastaan on jatkossakin kunnilla, mutta haetaan semmoisia tapoja, joissa kunnilla olisi edellytykset nykyistä joustavammin esimerkiksi räätälöidä ne palvelut.

Arvoisa puhemies! Musta ei muutu valkoiseksi puhumalla, ja esimerkiksi minä en edes yritä sitä. Tämä on vakava paikka. Edustaja Haatainen kysyi, että mitä tehdä. Tämä muutos lainsäädännön kautta yritetään tehdä niin hyvin kuin mahdollista, huolehtien siitä, että ihminen, joka palvelut tarvitsee, ne ajallaan aina saa.

16.32 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näin, mustaa ei kannata puhua valkoiseksi. Vammaispalvelulakien yhdistäminen on järkevää, sen ovat kaikki todenneet, mutta te olette nyt tuoneet tähän tämän 60 miljoonan säästötavoitteen ja tavoittelette myös tätä uutta ikärajaa, 75:tä vuotta. Jostainhan tämä 60 miljoonaa on pois; se on sieltä ihmisten arjesta, kuljetuspalveluista, henkilökohtaisesta avusta. Eihän tässä muuta keinoa ole. Ja kun te sanoitte, että tämä tehdään tiiviissä yhteistyössä järjestöjen kanssa, niin siteeraanpa nyt esimerkiksi Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton kannanottoa viime viikonlopulta: "Suunniteltu heikennys on perustuslain ja yhdenvertaisuuslain kieltämää ikä syrjintää ja epäinhimillinen heitteillejättöhanke." Arvoisa ministeri, ette kai te vain näitä järjestöjä, jotka edustavat näitä ihmisiä, jotka näitä palveluja tarvitsevat, syytä pelottelusta? Kertokaa nyt, mistä tämä raha on pois, ja sanokaa nyt, oletteko te asettamassa säästöjenne kohteeksi kaikista suomalaisista vammaiset (Puhemies koputtaa) vanhukset.

16.34 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Järjestöt eivät pelottele. Toisekseen järjestöjen pitää puhua sillä suulla, mikä on se heidän jäsenistönsä suu. (Välihuutoja vasemmalta) Heidän pitää huolehtia siitä, että niiden asioiden, jotka ovat esimerkiksi kunkin vammaisjärjestön — niitäkin on monia erilaisia — jokainen näkökohta tulee siihen pöytään, missä ratkaisuja tehdään.

Arvoisa puhemies! En myöskään mene vammaisjärjestöjen selän taakse, mutta se viesti, joka minulla tänäänkin tässä on, on ollut ja tulee olemaan, on se, että tässä yritetään yhteisin keinoin, yhteisiä tapoja etsien päästä eteenpäin, huolehtien siitä, että ne ihmiset, jotka palvelun tarvitsevat, iästä riippumatta, ne palvelut saavat. Konkreettisena esimerkkinä: ihminen, joka tarvitsee 7 päivää, 24 tuntia vuorokaudessa, 365 päivää vuodessa henkilökohtaisen avun, kyllä sen jatkossakin saa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

2.2. Suullinen kysymys hallituksen tiedepolitiikasta (Ville Niinistö vihr)

Suullinen kysymys SKT 27/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Niinistö.

Keskustelu

16.35 Ville Niinistö vihr: Arvoisa puhemies! "Vapaan kansan lahja vapaalle tieteelle" lukee entisen opinahjoni ja työpaikkani päärakennuksen seinällä elikkä Turun yliopistossa. Suomessa on aina arvostettu pyrkimystä korkeimpaan tietoon, ja me olemme aina pärjäneet sivistyskansana. Viime vaaleissa kaikki puolueet kokivat yhdessä, että koulutus on jo joutunut liian koville, että me jatkossa tarvitsemme panostuksia koulutukseen ja että koulutuksesta ei enää leikata. Suomi nousee sillä osaamisella ja taidolla, mitä meidän korkeakouluissa ja tutkimuksessa kehitetään. Tämä hallitus on kuitenkin laittamassa juuri korkeakoulut ja tutkimuksen erityisen koville, ja tämä ilmeni myös Helsingin Sanomien laajassa kyselyssä viime viikonloppuna. 50 prosenttia professoreista piti hallituksen tiedepolitiikkaa täysin epäonnistuneena ja 42 prosenttia ei kovin onnistuneena. Kysymykseni on: otatko tiedemaailman hätähuudon tästä näköalattomuudesta vakavasti ja oletteko valmiita perumaan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen leikkauksia?

16.36 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa edustaja Niinistö, olemme tässä salissa keskustelleet jo useita viikkoja määrärahoista. Itse asiassa nyt meillä on mahdollisuus keskustella itse asiasta eli sisällöstä eli suomalaisesta korkeakoulu- ja tiedepolitiikasta. Professorit esittivät näkemyksiään Helsingin Sanomien laajassa artikkelissa, ja luin sen erittäin huolella. Huomaan siitä sen, että erityisesti yksimielisyyttä on siitä, että resurssit ovat niukoilla. Se on tietysti totta aikana, jolloin Suomi velkaantuu ja jolloin joudutaan tekemään isoja leikkauksia. Resursseista on pulaa oikeastaan, voi sanoa, kaikilla sektoreilla, ja silloin ennen kaikkea on tärkeätä, että kiinnitämme huomiota siihen, mitä tehdään ja miten tehdään. Suomi käyttää tällä hetkellä 3,2 miljardia euroa korkeakoulutukseen ja tutkimukseen. Tämän hallituskauden lopussa käytämme 3 prosenttia vähemmän. Nyt meidän tehtävämme on pohtia, millä tavalla selviämme tästä. Se onnistuu mielestäni parhaiten siten, että lähдемme uudistamaan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rakenteita ja parantamaan laatua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.37 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei sovi vähätellä leikkausten suuruutta korkeakouluista ja tutkimuksesta. (Sari Sarkomaa: Sitä ministeri ei tehnytään!) Vuonna 2019 se on yhteensä, myös tutkimus kokonaisuudessaan huomioon ottaen, 420 miljoonaa euroa. Vakaa vetoamukseni on se, että jos te yhtään arvostatte sivistystä, teillä on mahdollisuus vielä perua näitä leikkauksia. Toivon, että kehysriihessä teette tällaisen esityksen ministerinä koko hallitukselle, koska kysymys on Suomen tulevaisuuden osaamis pohjasta ja meistä korkean sivistystason kansana.

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

Mutta tarttuisin myös siihen, mitä professorit toivat esille, ja erityisesti arvostettu ekologian alan akatemiaprofessori Ilkka Hanski kirjoitti Kanavassa hiljattain, että lahjakkaita nuoria on vaikea saada tutkijan uralle ja vaikea saada motivoitua johtuen tästä näköalattomuudesta, joka tulee näistä leikkauksista, mutta myös siitä, että heillä on semmoinen olo, että perustutkimusta ei arvosteta, uteliaisuustutkimuksen ja perustutkimuksen pohjaa rapautetaan ja kärkihankkeilla ohjataan tutkimuksen suuntaa tietyille aloille. Onko niin, että poliitikot tietävät tukijoita paremmin, mitä tutkia, vai arvostatteko tieteentekijöitä asiantuntijatiedon lähteenä?

16.38 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan tieteentekijöitä ja tutkijoita erittäin paljon. Siitä syystä meillä on käynnistynyt opetus- ja kulttuuriministeriössä laajat tieteentekijöiden kanssa käytävät vuoropuhelukeskustelut, joista ensimmäinen on takana ja uusia on tulossa. Pitäisin tärkeänä sitä, että me pystyisimme politiikan tekemisessä entistä enemmän hyödyntämään asiantuntijoita ja käyttämään tutkijoita. Siihen liittyen meillä on käynnissä muun muassa ministeri Bernerin johdolla vaikutusarviointiin keskittyvä työ, jossa parannetaan todella sitä, että päätöksenteossa käytettäisiin tietopohjaa ja tutkimusta paremmin hyödynsi.

Mitä tuli näihin nuoriin tutkijoihin, niin jaan sen huolen siitä, panostammeko riittävästi nimenomaan lahjakkaisiin nuoriin, nouseviin tutkijoihin. Tähän liittyen osana hallituksen kärkihankerahoitusta olen ohjannut 30 miljoonaa euroa kolmen vuoden ajan käytettäväksi Suomen Akatemian kautta erityisenä painopisteenä lahjakkaat nuoret tutkijat, jotka pääsivät akateemisella urallaan eteenpäin ja saivat vahvempaa rahoitusta.

16.39 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vähän jää epäselväksi se, kun te puhutte kehittämisestä, kuka nämä kehittämisen linjat on keksinyt. Minä olen erittäin huolissani siitä, että hallitus ajattelee, että Suomen korkeakoulu- ja tiedepolitiikka voi vaihtua poliittisista suhdanteista johtuen. Minä luulen, että se kentän masennus ja näköalattomuus tällä hetkellä johtuu siitä, että te rikotte sitä pitkäaikaista periaatetta, että tämän maan osaamistaso on aina pohjautunut siihen, että korkeakoulu- ja tiedepolitiikka on ollut pitkäjänteistä toimintaa, jossa on kunnioitettu sitä, että on pyritty näkemään tarpeeksi kauas ja tarpeeksi monin silmin. Tästä syystä olen erittäin huolissani siitä, että kun te teette mittavat leikkaukset ja sitten kuitenkin toisella kädellä annatte hyvin pienen summan, joka on vähemmän kuin viime hallituskaudella satsatut erityisrahat tiettyihin panostuksiin, niin tähän johtaa siihen, että nämä yliopistojen pitkien listojen (Puhemies koputtaa) keräilyt ja muut kertovat, että ei jaeta tätä kuvaa. (Puhemies koputtaa) Miksi tämä Technopolis-selvitys jäi pöydälle, ministeri Grahn-Laasonen?

16.41 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisellä hallituskaudella, jolloin edustaja Kiuru oli opetusministerinä, opetus- ja kulttuuriministeriössä laadittiin virkamiestyönä asiantuntijoiden pohjalta tulevaisuuskatsaus. Siinä tehtiin tiettyjä toimenpide-ehdotuksia, siis asiantuntijat tekivät toimenpide-ehdotuksia, jotka liittyvät muun muassa korkeakoulujen rakenteelliseen kehittämiseen, korkeakoulujen profiilien selkeyttämiseen, korkeakoulujen ja erityisesti tutkimuksen ja tieteen työnjaon selkeyttämiseen. Nämä asiat, nämä asiantuntijoiden ehdotukset, ovat juuri nyt niitä asioita, joita minä opetus- ja kulttuuriministerinä vien eteenpäin,

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

toisin kuin te, edustaja Kiuru, edellisellä kaudella ollessanne opetusministeri. (Välihuutoja)

16.41 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onkin hyvä todeta, että ministeri Grahn-Laasonen aivan oikein kertoi, että on haettu sellaista tiekarttaa, joka ei riipu poliittisista suhdanteista, mutta kun te tätä poliittista tiekarttaa ette toteuta muuta kuin tämän hallituksen voimin ja kun ongelma on siinä, että se tiekartta, joka laadittiin todella asiantuntijavoimin, jäi teidän pöydällemme vain soveltuvien osien, ja kun tämä tehtiin maaliskuussa juuri ennen vaaleja, niin silloisella ministerillä valitettavasti ei ollut sellaista parlamentaarista pohjaa enää tehdä tätä, (Ben Zyskowicz: Seli seli!) ja näin ollen, kun oli noin kuukausi aikaa enää vaaleihin, niin kysynkin nyt ministeri Grahn-Laasonelta, kun arvostatte hyvin paljon myös opposition panosta: Saisimmeko me oppositiopuolueet tulla tekemään teille kädenojennuksen ja tulla mukaan korkeakoulu- ja tiedepolitiikan kehittämiseen parlamentariselta pohjalta? (Ben Zyskowicz: Kyllä! Ehdottomasti!) Eli oletteko valmiita ottamaan opposition mukaan tähän hankkeeseen Technopolis-selvityksen pohjalta?

16.42 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhuin tästä tulevaisuusselvityksestä, joka siellä ministeriössä asiantuntijatyönä tehtiin. Se perustui sen sijaan lukuisiin arviointeihin meidän tutkimuksettamme ja korkeakoulupolitiikastamme. Siellä on pohjalla OECD:n Suomelle tekemiä suosituksia, siellä on pohjalla komission Suomelle tekemiä suosituksia, siellä on kansainvälisten arviointipaneelien Suomelle tekemiä suosituksia, ja siellä on pohjalla meidän kotimaisia, omia, muun muassa Suomen Akatemian Tieteen tila -artikkeli. Näillä kaikilla on paljon yhteisiä nimittäjiä, ja ne nimenomaan viittaavat siihen — ne olivat käytössä jo teidän aikanne — että korkeakoulujen rakenteellista uudistamista tulee tehdä ja että profiileja tulee selkeyttää. Nyt kysyisinkin edustaja Kiurulta — tai itse asiassa kysyisin, jos voisinkin kysyä, kun tämä ei ole opposition kyselytunti — mihin ne teidän toimenne jäivät silloin viime kaudella. Menikö meillä neljä vuotta aika lailla hukkaan? (Välihuutoja)

16.43 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru puhuu siitä, että pitäisi saada parlamentaarinen ryhmä. Mutta tällä hallituskaudella on lähdetty vähän toisessa asennossa: ei niin, että tehdään norsunluutornissa näitä päätöksiä, vaan sillä tavalla, että otetaan meidän kenttä, ne parhaimmat asiantuntijat, mukaan tekemään sitä muutosta. Hallituskauden aikana on lähdetty ennen kaikkea siitä, että annetaan tilaa meidän ammattikorkeakouluille ja yliopistoille luoda omia yhteistyörakenteita. Ei ole lähdetty estämään heitä tekemästä sitä muutosta. Sanoisinkin mieluummin niin, että meidän tehtävämme olisi tehdä uusi visio meidän korkeakoulu- ja tiedepolitiikalla, ei välttämättä parlamentarisesti, mutta ennen kaikkea siten, että me saamme meidän kentän osajat mukaan elävään strategiaprosessiin. (Eduskunnasta: Tehdäänkö näin?)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tunnistiko ministeri kysymystä?

16.44 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaan tämän näkemyksen jatkuvasta vision kirkastamisen tarpeesta, mutta itse ajattelen myöskin niin, että silloin ei välttämättä tule parasta jälkeä, jos näitä visioita lähtevät tekemään yksinomaan poliitikot, vaan minä pidän tärkeänä sitä, että tiede-

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

maailma osallistuu tähän ja että me tarjoamme heille mahdollisuuksia ja käymme heidän kanssaan vuoropuhelun, löydämme niitä yhteisiä nimittäjiä ja sitä yhteistä etenemissuuntaa. Yksi hyvä esimerkki tästä on vaikka se rakenteellinen kehittäminen, mikä nyt on käynnissä Tampereella. Tampereella tehdään tällä hetkellä niin sanottua T3- eli Tampere 3 -projektia, missä kaksi yliopistoa on yhdistymässä ja ammattikorkeakoulu tulossa samaan rakenteeseen mukaan. Tässä on saavutettavissa aivan merkittävästi sellaisia hyötyjä, että me voimme priorisoida ja panostaa nimenomaan tutkimukseen ja opetukseen eli niihin ydintehtäviin ja hakea niitä säästöjä, joita väistämättä on pakko tällaisina aikoina tehdä, sieltä rakenteista ja niin edelleen. Mitä vielä tulee tähän... (Puhemies koputtaa) — No, jatkan seuraavassa.

16.46 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Opintotukea ollaan leikkaamassa neljäsosalla. 3 000—4 000 ihmistä jää työttömäksi yliopistoista ja korkeakouluista. Näitä lukuja ei selitetä sanomalla "hei, me kehitetään" tai "hei, me uudistetaan". Nämä ovat leikkauksia. Nämä ovat meidän koulutuksen alasajoa. Nämä ovat meidän opintotuen alasajoa.

Mutta pieni välähdys on nähty nyt. Nimittäin tänään mainostoimisto julkaisi uudet sivut, Tulevaisuuden sivistys, ja niillä ministeri Sanni Grahn-Laasonen kertoo: "Kokoomuksessa pääitimme aloittaa sivistyksestä." Toivon, että tämä ei tarkoita sitä, että "pääitimme aloittaa leikkausten osalta", vaan että tämä merkitsee sitä, kun te olette tänään tehneet tämän päätöksen, että tuotte kehysriihen esityksen, jossa perutaan koulutusleikkauksia ja opintotukileikkauksia. Arvoisa ministeri Grahn-Laasonen, minulle riittää pelkkä "kyllä" tai "ei" vastaukseksi. Vastatkaa "kyllä" tai "ei". Oletteko tuomassa näiden leikkausten peruutukset kehysriihessä?

16.47 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Parlamentarismin hyviin käytöstapoihin kuuluu se, että me emme täällä käsittele nyt kokoomuksen asioita vaan hallituksen kantaa. Mutta kun tämä asia tuli tässä puheeksi, niin tuon esiin sen, että mielestäni kaikilla sektoreilla tarvitaan vuoropuhelua ja keskustelua siitä, minkälainen meidän tulevaisuuden sivistyspolitiikka on, minkälaista osaamista tulevaisuudessa tarvitaan, mitä ne osaamistarpeet ovat. Haluan käydä tätä keskustelua kaikilla sektoreilla: Haluan käydä sitä tiedemaailman kanssa tiedepolitiikan tulevaisuudesta. Haluan käydä suomalaisten kanssa keskustelua siitä, mitä odotuksia heillä on esimerkiksi koulutusjärjestelmän kehittämisen suhteen. Huomenna julkistamme tietoja lasten ja nuorten odotuksista harrastustoiminnalle muun muassa koulujen iltapäivissä. Meillä on laaja aineisto: tuhannet lapset ja nuoret ovat päässeet vastaamaan (Eduskunnasta: Kyllä vai ei?) ja niin edelleen.

Elikä tämän vuoropuhelun tarve on jatkuva, ja siinä haluan olla avoimesti mukana. Myöskin netissä on olemassa erilaisia sivustoja, missä voi osallistua — edustaja Arhinmäki, olkaa hyvä ja osallistukaa tekin.

16.48 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä leikkauskeskustelu on tietysti käyty aika monta kertaa. Sen suhteen olemme samassa veneessä edellisen hallituksen kanssa: Edellinen hallitus joutui leikkaamaan koulutuksesta. Tämä hallitus joutuu leikkaamaan koulutuksesta. (Välihuutoja vasemmalta) Se on valitettavaa. Se johtuu

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

siitä, että Suomi syö enemmän kuin tienaa. Me emme oikein pääse siitä yli emmekä ympäri.

Tämän keskustelun seuraavan vaiheen tietysti pitäisi olla se, että kun nämä resurssit eivät merkittävästi kasva lähitulevaisuudessa, miten me voimme saada vähemmällä aikaan enemmän — se on iso kysymys suomalaisessa koulutuksessa. Me nyt panostamme aika voimakkaasti näihin kärkihankkeisiin, kuten ministeri täällä kertoo. Ja kun alkuperäinen kysymys koskee korkeakouluja, niin erityisen voimakas panostus on korkeakoulujen kärkihankkeisiin. Ehkä vielä uuttakin voitaisiin miettiä. Olemme pitäneet pitkään esillä ajatusta, jossa pienet ja keskisuuret yritykset kytkettäisiin tähän meidän innovaatiotoimintaan paremmin, siis t&k&i-panoksiin nykyistä paremmin. Sillä saataisiin myös t&k&i-panoksia Suomessa nousuun, tämmöinen innovaatioasetelin (Puhemies koputtaa) tyyppinen ajatus. Mitä te, ministeri, ajattelette? Voiko sitä... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

16.49 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunnan puheenjohtajan, edustaja Puumalan kanssa olemmekin jo aiemmin käyneet keskusteluja siitä, voisiko tällaista kokeilla, tällaista innovaatioasetelijaajatusta, missä erityisesti ammattikorkeakoulut ja yritykset, mahdollisesti juuri pk-yritykset siellä alueilla, voisivat lähteä tiivistämään yhteistyötänsä ja saada enemmän aikaan yhdessä. Tästä on keskusteltu myöskin elinkeinoministeri Rehnin kanssa, ja meillä on suunnitelmia liittyen siihen, että nämä pilotit voisivat lähteä käyntiin. Mielestäni ne olisivat positiivisia uusia avauksia niiden monien muiden avausten ohella, joita tällä hetkellä teemme. Todella kaikilla koulutusasteilla, lähtien ihan varhaiskasvatuksesta eteenpäin, pyrimme jatkuvasti löytämään (Puhemies koputtaa) uusia tapoja tehdä, koska se on ihan välttämätöntä — ei ainoastaan siitä syystä, että resursseja on vähemmän, vaan myös siitä syystä, että maailma menee koko ajan eteenpäin. Pitää kyetä pysymään siinä vauhdissa mukana ja rakentaa tulevaisuuden koulutusjärjestelmää, joka vastaa paremmin niihin maailman muutoksiin ja tarpeisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari: Myönnän tähän kysymykseen vielä kaksi puheenvuoroa, vähän poikkeuksellisesti edustaja Kiurulle ja sitten kysymyksen esittäjälle, edustaja Niinistölle.

16.50 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! (Ben Zyskowicz: Nyt, edustaja Kiuru, uskottava selitys!) Minusta oli hyvä, että ministeri Grahn-Laasonen kiinnitti huomiota siihen, että kahdessa vuodessa edeltävä hallitus todella sai kaksi merkittävää asiakirjaa aikaan: ensinnäkin vision siitä, mitä tullaan tulevaisuudessa tekemään, ja sen päälle vielä kansainvälisen asiantuntija-arvion siitä, onko oikea tämä Suomen visio, joka valmistui noin kuukautta ennen vaaleja, ja ehdotuksen siitä, että parlamentaarisesti työskenneltäisiin tämän korkeakoulu- ja tiedepolitiikan vision hankkimiseksi. Sen takia olisi hienoa, ministeri Grahn-Laasonen, että te voisitte ottaa tosissanne sen, että oppositio pääsisi mukaan auttamaan hallitusta tässä vaikeassa tilanteessa. Nimittäin te olette vaikeassa tilanteessa. Helsingin Sanomien tutkimus kertoo aika oikealla tavalla, mitä ajatellaan tällä hetkellä tiedemaailmassa: 2 000 professoria, joista lähes puolet vastasi Helsingin Sanomien kyselyyn, joista yli 850 professoria kuvasi teidän politiikkaanne epäonnistuneeksi tai

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

lähes (Puhemies koputtaa) epäonnistuneeksi. Nyt menee ihan kaikki pieleen. (Puhemies: Nyt on ministeri Grahn-Laasosella puheenvuoro!) Miksi, ministeri, te ette ota opiksi tästä?

16.51 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella tuossa Helsingin Sanomien jutussa — niin kuin sanoinkin, ymmärrän sen hyvin — professorit kritisoidivat määrärahojen leikkauksia. Se on selvää, että jokaista leikkauspäätöstä kritisoidaan ja useimmiten vielä ihan hyvin perustein, koska ei tämä leikkaaminen mitään mukavaa puuhaa ole, niin kuin on huomattu. Mutta tässä tilanteessa, missä Suomi tällä hetkellä on, meidän on ihan väistämättä löydettävä uusia ratkaisuja, koska jos me jatkamme tätä menoa ja jatkamme tätä velkaantumista, niin meillä ei kohta ole mitään jäljellä tästä meidän hyvinvointiyhteiskunnasta, vaan sen perusta romuttuu. Siitä syystä näitä uusia tapoja toimia haetaan, ja minä toivoisin myöskin sitä, kun edustaja Kiuru tässä viittasi siihen työhön, mitä asiantuntijat tekevät, että lähdetään tähän mukaan. Kuullaan meidän asiantuntijoita ja tehdään sen pohjalta politiikkaa ja pyritään turvaamaan se, että meidän koulutusjärjestelmä kestää myös tämän vaikean tilanteen.

16.52 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuullaan asiantuntijoita ja perutaan koulutukseen tehty leikkaukset. Me vihreät olimme vaaleissa tosissamme ja olemme oikeasti todella pettynyt yhdessä opiskelijoiden ja korkeakouluväen kanssa siihen, että te petitte koulutuslupauksen, te petitte lupauksen siitä, että koulutuksesta ei enää leikata. (Ben Zyskowitz: Miksi leikkasitte viime kaudella, edustaja Niinistö?) Tämä yhteinen sitoumus annettiin, koska me tiesimme, että koulutuksessa ollaan jo lujilla, ja näin vaalien alla luvattiin.

Yliopistoväki on huolissaan näitten leikkausten lisäksi myös siitä tavasta, miten puhutaan, että heidän tuloksensa olisivat keskinkertaisia tai siellä olisi paljon hallintoa. Tässä Helsingin Sanomien artikkelissakin tulee esille se, että tutkijat ja opettajat voivat joutua tekemään yhä enemmän hallintotöitä, jos hallinnosta vähennetään. Myös Luonnontieteellinen keskusmuseo, lasten rakastama museo, joutuu nyt vähentämään museonäyttelyitään, ja Kansalliskirjaston asema on nyt vaakalaudalla, esimerkiksi C-kasettien säilyttäminen, koska se luokitellaan hallinnoksi ja siellä tehdään kovia leikkauksia. (Puhemies koputtaa) Arvoisa ministeri, oletteko valmiita arvioimaan uudelleen koulutusleikkauksia myös tässä?

16.53 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Paljon on jo sanottu, mutta sanon vielä sen, että me käymme jatkuvasti opetus- ja kulttuuriministeriössä, meidän virkamiehet, poliittinen johto ja sitten yliopistokenttä, hyvää keskustelua siitä, miten me selviämme tästä vaikeasta tilanteesta yhdessä. Näitä keskusteluja on käyty niin mainitun Kansalliskirjaston kanssa kuin on tarpeen käydä Helsingin yliopiston johdon kanssa ja kaikkien muidenkin osapuolten kanssa edelleen siitä, millä tavalla mennään eteenpäin. Pidän sitä tärkeänä, että pidämme tässä jatkuvasti sen yhteyden kunnossa ja että meillä on tällainen laajapohjainen näkemys siitä, mihin suomalaista tiedepolitiikkaa tulee viedä tulevaisuudessa. Siitä syystä myöskin nämä tiedevuoropuhelut, keskustelut tässä jo mainitsin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

2.3. Suullinen kysymys postipalveluiden turvaamisesta (Katja Hanninen vas)

Suullinen kysymys SKT 28/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Hänninen.

Keskustelu

16.54 **Katja Hanninen vas:** Arvoisa puhemies! Suomi nousee ainoastaan työllä ja uusilla työpaikoilla luomalla. Valitettavasti tämä ei ole kuitenkaan ollut Suomen suunta. Tänään saimme kuulla jälleen synkkiä uutisia, kun kuulimme, että valtionyhtiö Posti jälleen vähentää työntekijöitään eli valtionyhtiöstä on vähenemässä melkein 700 työpaikkaa ja lähes 200 työntekijää osa-aikaistetaan. Työntekijöiden huoli omasta jaksamisesta on syystäkin kasvanut, jatkuvasti pitää tehdä enemmän aina vain vähemmällä määrällä. Onko oikein, että työntekijät uuvutetaan ja samaan aikaan johtajille maksetaan jopa 50 000 euron kuukausipalkkaa? Sen sijaan, että työntekijöitä jatkuvasti kiusataan, eikö postipalveluiden kehittämässä ja ongelmien korjaamisessa tulisi työntekijöitä kuunnella enemmän? (Puhemies koputtaa) He ovat sentään työnsä parhaita asiantuntijoita. Arvoisa ministeri Berner...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, ministeri Bernerillä olisi puheenvuoro, mutta tuleeko kysymys nyt oikein nopeasti?

Erittäin nopeasti. — Miten te aiotte huolehtia siitä, että myös jatkossa kansalaiset saavat postinsa ajallaan?

16.56 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Postilakia uudistetaan nyt kahdessa eri vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa on otettu kantaa siihen, että postitoimiluvan voi saada tulevaisuudessa ilmoitusluontoisella menettelyllä. Tällä pyritään huolehtimaan siitä, että syntyy uusia postitoimilaitoksia, alueellisesti, kun se on mahdollista myös pienille ja keskisuurille yrityksille. Postilain toinen vaihe on meillä vasta selvityksessä, ja käymme tällä hetkellä läpi niin postidirektiivejä kuin myös sitten eri mahdollisuuksia kehittää postitoimialaa laajasti. Tässä yhteydessä kuulemme kaikkia osapuolia, niin kilpailuviranomaista, Viestintävirastoa ja myös henkilöstöjärjestöjä kuin myöskin Postia ja muita alan toimijoita. Tämä ensimmäinen tilaisuus on itse asiassa nyt 21.3., minkä jälkeen sitten arvioimme, miten postilain toista vaihetta tullaan edistämään.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

2.4. Suullinen kysymys tutkintojen ja virkojen kielitaitovaatimuksista (Laura Huhtasaari ps)

Suullinen kysymys SKT 29/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Huhtasaari.

Keskustelu

16.57 **Laura Huhtasaari ps:** Arvoisa puhemies! Kokoomus nosti tammikuisessa kotouttamisohjelmassaan esille, että maahanmuuttajien kouluttaminen vaatii myös kielitaitovaatimustemme uudelleentarkastelua. Sanoitte, että tutkinto- ja kielitaitovaatimuksia ruotsin kielen osaamisen osalta tarkastellaan, jotta kaksikielisyysvaatimuksesta ei muodostu työllistymisen estettä sellaisessa tilanteessa, jossa sitä ei tosiasiallisesti tarvita. Perussuomalaisten mielestä on selvää, että mahdollisten muutosten kielitaitovaatimuksissa tulisi koskea kaikkia tasapuolisesti. Nyt kysynkin: aikooko opetusministeriö selvittää, missä tutkimuksissa ja viroissa ruotsin kielen taitovaatimuksesta voitaisiin luopua?

16.58 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mihin varmaan ehkä tässä kysymyksen alussa viittasitte, liittyy siihen, että kun kotouttamisjärjestelmäämme katsotaan, että minkälaisia polkuja rakentuu Suomeen tulleille maahanmuuttajille, että he pääsisivät nopeasti koulutukseen ja työelämään, niin siellä on havaittu semmoisia kohtia, joissa nämä kielitaitovaatimukset ovat esimerkiksi esteenä sille, että voi osallistua johonkin koulutukseen. Näkisin, että tulevaisuudessa se rakenne voisi mennä enemmänkin niin, että me integroisimme sitä kielten opetusta entistä enemmän osaksi sitä koulutusta tai työskentelyä. Eli tämäntyyppisestä ajattelutavan muutoksesta — mikä myöskin on hyvin yleisesti pohdinnassa myös muissa Pohjoismaissa esimerkiksi — oli kysymys tässä asiassa, mihin ymmärsin, että viittasitte.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys Fimean päätoimipaikan siirtämisestä (Stefan Wallin r)

Suullinen kysymys SKT 30/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Wallin, seuraava kysymys.

Keskustelu

16.59 **Stefan Wallin r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Fimeas, alltså tidigare Läkemedelsverkets, huvudorts placering har väckt mycket diskussion allt sedan 2009. I tisdags fick vi höra att social- och hälsovårdsminister Hanna Mäntylä föreslår att Fimeas huvudort i framtiden skulle vara Helsingfors i stället för Kuopio.

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

Itse äänestin ministerinä vuonna 2009 Lääkelaitoksen päätoimipaikan Kuopioon siirtämistä vastaan ja tein sen muun muassa sen takia, että olin huolissani Lääkelaitoksen osaavan ja asiantuntevan henkilökunnan katoamisesta muualle. Tämä huoli on sittemmin valitettavasti osoittautunut oikeaksi, jopa laitoksen pääjohtajaa myöten. Tiedämme myös, että alueellistamis päätös on aiheuttanut jo nyt huomattavia kustannuksia, ja voimassa olevan päätöksen toteuttaminen ihan loppuun asti aiheuttaisi vuosina 2018—2019 lisäkustannuksia arvioiden mukaan noin 4,6 miljoonaa euroa. Tätä ei voida pitää valtiontalouden kannalta järkevänä kehityksenä. Olisi korkea aika, että tässä saataisiin nyt vihdoinkin lopullinen päätös, ja siksi kysyn nyt ministeri (Puhemies koputtaa) Mäntylältä: milloin ja miten tämä asia etenee hallituksessa, milloin tehdään päätös (Puhemies koputtaa) Fimean päätoimipaikan siirtämisestä Helsinkiin?

17.00 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tosiaan oman esitykseni tähän asiaan antanut tällä viikolla tästä vastaavana ministerinä. Olen tietojeni mukaan viides ministeri, joka tätä asiaa nyt käsittelee, ja en enää tähän halua tällaisia aikalisäjä ottaa, vaan haluan, että tähän asiaan saadaan nyt ratkaisu. Tämä asia etenee seuraavaksi niin, että tämä esitykseni käsitellään alueellistamisen koordinaatioryhmässä — toivon mukaan jo tämän kuun loppupuolella — josta olen tosiaan pyytänyt asiaan lausunnon. Sen jälkeen seuraava vaihe on se, että asia menee valtioneuvoston käsittelyyn, ja tämän jälkeen on odotettavissa päätöksiä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä sekä tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 116/2015 vp

Lakialoite LA 23/2015 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 3/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 3/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

Arvoisat edustajat, jos poistutte salista sen verran fiksusti, että ei häiritä puhujaa. Nyt on puheenvuoro edustaja Tuppuraisella.

Keskustelu

17.01 Tytti Tuppurainen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! — Hallituksen esitys laiksi verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä panee täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin nopeiden sähköisten viestintäverkkojen käyttöönoton kustannusten vähentämisestä. Esityksellä edistettäisiin digitaalisten palveluiden ja toimintojen kehittymistä alentamalla erityisesti nopeiden viestintäverkkojen ja niiden toiminnan edel-

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

lytyksenä olevien luotettavien sähköverkkojen rakentamiskustannuksia. Esitys on paitsi sellaisenaan kannattava myöskin hyvä osoitus siitä, millä tavoin yhteinen eurooppalainen säädöstyö tukee ja kehittää meidän kansallista lainsäädäntöämme.

Puhe tietoyhteiskunnan kehittämisestä ja siihen liittyen tarpeellisesta digiloikasta on kovin usein irrallaan talouden ja yhteiskunnan tosiasioista. Maalaillemalla taivaanrantaan kuvia, joissa tietotekniikka ja tietotekniset sovellukset muuttavat talouden perusasiat työstä ja tekemisestä vapaaksi utopiaksi, saa hyvin blogeja ja yliökirjoituksia. Sekoittamalla niihin konsulttien ammattikieltä ja tulevaisuudentutkimuksen iskulauseita kertomukset saa kuulostamaan vastaansanomattomilta. On erinomaista, että voimme kerrankin perehtyä tulevaisuuden tekemisen todelliseen perustaan.

Verkkoinfrastruktuurin tehokkaaseen yhteiskäyttöön pääseminen edistää juuri sitä tietoyhteiskunnan perustaa, jota tarvitaan tulevaisuuden kasvulle. Tulevaisuuden kasvu rakentuu tiedolle. Tulevaisuuden työtä voidaan tehostaa monien työtehtävien ja työvaiheiden digitalisoinnilla. Tämä kaikki vaatii kuitenkin sitä, että tiedonkululla on toimivat väylät, että digitaalisilla palveluilla on markkinapaikat. Siitä tässä on kysymys.

Arvoisa puhemies! Nopeat sähköiset viestintäverkot ovat kansallinen kysymys. Ne ovat kuitenkin myös alueellinen kysymys. (Puhemies koputtaa) Pidän tarpeellisena, että panostetaan erityisesti siihen, että koko Suomi — myös Itä- ja Pohjois-Suomi — on samassa asemassa tietoverkkojen saavutettavuuden suhteen.

17.04 Ari Jalonen ps: Arvoisa puhemies! Tämä on tosiaan hyvin yksinkertaisesti mietinnöstä luettavissa, mitä tämä pitää sisällään. Lyhyesti suomennettuna: kyse on siitä, että samaan aikaan, kun ollaan sähköverkkoa vetämässä maan alle suojaan myrskytuhoilta, vedettäisiin myös valokuitua, jolloin päästään tosiaan vauhdilla tähän tietoliikenteen kehittämiseen ja kasvattamiseen kiinni.

17.04 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Jalonen jo oikeastaan tuossa omassa puheenvuorossaan kertoi lyhyesti, mistä asiassa on todellakin kyse. Verkkoinfran rakentaminen yhteisrakentamisena on todella kannatettava asia. Silloin saadaan myöskin kustannuksia useammalta osapuolelta vähennettyä, ja oikeastaan valiokunnan mietinnöstä käy hyvin esille, että se on nimenomaan edellytyksenä, että ne kustannukset, mitä tulee, eivät tule millekään osapuolelle kohtuuttomiksi vaan kustannusten jako pystytään myöskin katsomaan asiallisesti.

Toinen asia, minkä haluan nostaa esille: on tärkeää, että meillä on jatkossa myöskin keskitetty tietopiste, mistä saa tietoa siitä, missä nämä tietoyhteiskuntaverkot kulkevat — että siitä on kaikille se tieto ja on myöskin turvattu se tietoverkko, mikä on.

17.05 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Vakaista sähköverkoista on puhuttu paljon. Itse asiassa tässäkin salissa aikanaan käytiin laajasti keskustelua siitä, että haluttiin sähköverkoja vahvistaa, ja nyt sitten — ymmärrettävistä syistä — sen jälkeen myös keskustelua siitä, että nämä ovat nostaneet myös sähköön jakeluhintoja. Mutta pidän kuitenkin, niin kuin valiokunnan puheenjohtaja esille toi, perusteltuna sitä, että tällaisessa vaiheessa samalla vahvistetaan myös meidän verkkoyhteyksiä. Kuidun vetäminen maan sisään on järkevää siinä vaiheessa, kun maa on avattu ja toimia tehdään.

Nyt aivan tuoreet tutkimukset, selvitykset ihmisten toiveista ja käyttäytymisestä myös tukevat sitä, että etätyötä halutaan tehdä entistä enempi. Hetken aikaa ehkä on ollut sellais-

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

ta pohdintaa, että etätyö olisi jollain tavalla mennyt buumi, mutta toisin on. Ihmiset toivovat, että he pääsevät tekemään työtä maaseudulta, maaseudun rauhasta, mutta myös kasvavassa määrin vapaa-ajan asunnoilta, kesäasunnoilta, ja silloin vakaat yhteydet ovat tärkeitä. Itse toivon, että myös toisenlaisia ratkaisuja etsitään kuin näitä maahan tulevia kuituratkaisuja, sillä ne eivät kuitenkaan tule yksittäisiä taloja kattamaan, ja me tarvitsemme erilaisia vakaita langattomia järjestelmiä, uutta teknologiaa, sen eteen, että myös mökkiasuminen, mihin kuitu ei yllä, on jatkossa vakaiden yhteyksien päässä.

17.07 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heinoselle täytyy heti todeta, että tietysti meillä monenlaisia erilaisia verkkorakenteita on. Sen on tietysti huomannut tuolta maaseudulta tulevana, että nämä langattomat yhteydet, varsinkin kun maastonmuodot vaihtelevat, ovat osasta paikkaa erittäinkin heikot. Mitä enemmän pystytään kuidun avulla tuomaan niitä verkkoyhteyksiä edes lähemmäksi tukiasemia kohti tai vetämään se kuitu sinne talon nurkkaan asti, sitä paremmat yhteydet tietysti pystytään saamaan. Kustannustekijähän tämä on.

Herra puhemies! Minulla on ollut mahdollisuus olla mukana tämmöisessä Etelä-Pohjanmaan liitolla olevassa laajakaistaverkkohankkeessa ja myöskin muutamissa seminaareissa ympäri Eurooppaa. Siellä olemme nimenomaan vieneet tätä viestiä, kuinka kuituverkkoja osuuskuntapohjalta kannattaa rakentaa ja sitä kautta mahdollistaa ne paremmat tietoliikenneyhteydet sitten kansalaisille, yrityksille erityisesti ja myös näiden edustaja Heinosen mainitsemien etätyöyhteyksien vuoksi, että ihmiset pystyvät sieltä kotoa tai vapaa-ajan asunnoltaan mahdollisimman pitkälle näitä töitä tekemään.

On hyvä, että lainsäädäntöä tässä edistetään ja näitä kustannuksia katsotaan, että me saamme mahdollisimman tasapuoliset tietoliikenneyhteydet kaikille meidän kansalaisillemme.

17.09 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Olen ehdottomasti edustaja Savolan kanssa samaa mieltä itsekin maaseudulta tulevana, kunnasta, missä on runsaslukuisesti vapaa-ajan asuntoja, missä on harvaan mökkejä. Silloin, niin kuin edustaja Savola toi esille, se on kustannuskysymys, valokuitua ei pystytäkään tämäläisiin yhteyksiin tekemään. Itse sain omassa kotikunnassani tutustua esimerkkinä tällaiseen Ukkoverkot-järjestelmään, mikä luo sitten juuri tämäläisiin rakenteisiin toimivampia vaihtoehtoja ja vakaita verkkoja, joissa nopeudet eivät vaihtelee. Niitä malleja ja esimerkkejä varmasti löytyy, ja tällä sektorilla tekniikka kehittyy erittäin kovaa vauhtia. Itse toivon toki niin, että ei tehtäisi missään sellaisia ratkaisuja, että hetken kuluttua todetaan, että tämä tekniikka on vanhentunut ja maksut nousevat niin korkeiksi, että kukaan ei enää sitä käytä. Silloin investoinnit ovat turhia. Siinä mielessä tämä valokuidun vetäminen on perusteltua ja järkevää, se tekniikka ei vanhene.

17.10 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Nämä laajakaistaverkkojen ovat verrattavissa siihen, kun on vedetty puhelinverkkoja aikoinaan koko maahan, ja nämä ovat välttämättömiä siinä, että ympäri Suomen voidaan asua ja elää ja yrittää jatkossakin. Ihan pienyrityksistä lähtien isoihin yrityksiin asti nämä yhteydet ovat elintärkeitä, saatikka sitten, kun ajatellaan tulevia sote-palveluita ja kaikkia muitakin palveluita, joissa odotetaan sitä omaa vastuuta ja sitä, että ne palvelut ovat jatkossa kotiin saatavissa. Sinänsä asia on hyvä, mutta tämä meidän infra ei vastaa tällä hetkellä sitä.

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

Laajakaista kaikille -hankehan oli sinänsä tavoitteiltaan hyvä, mutta rahahan oli täysin riittämätön, samoin tämä velvoite ja tavoite siitä, että se ei kata täyttä 100:aa prosenttia Suomesta vaan vain tietyn osuuden. Nythän tämä tavoite on käytännössä saatu jo täyteen, mutta totuushan on se, että meillä on paljon kuntia, joissa eivät edes taajama-alueella toimi käytännössä verkot nyt riittävästi. Oikeastaan, kun jatkossa mietitään Suomessa sitä, että saadaan tämä nopea tietoverkko käsille, nämä mobiilit ja langattomat yhteydet ovat todella hyviä, mutta jos niillä on useampi käyttäjä, niin sitä kaistaahan ei riitä kaikille ja sen takia myös nämä kiinteät valokuituyhteydet ovat tärkeitä. Operaattoreita ei ole saatu rakentamaan näitä yhteyksiä, koska heille on tullut siitä sitten omavastuuta liikaa, ei riitä raha sitten yhtiöissä pyörittämään näitä, kun esimerkiksi valtiolta ei ole saatu riittävän nopeasti jälkikäteen takaisin näitä valtionosuuksia tämän kaistan rakentamiseen, kuten on ollut tar-
koitus.

Mielestäni pitäisi pohtia sitä, pitäisikö valtiolla olla velvollisuus paimentaa nämä operaattorit hoitamaan asiaa, vaikka lainsäädäntöteitse, ja pitäisikö tämä yleispalveluvelvoite laajentaa riittävään kaistanopeuteen ja kattamaan aidosti koko maa. Tämä voisi olla yksi ratkaisu. (Puhemies koputtaa) Yksi mahdollisuus voisi olla myös erillinen verkkoyhtiö, niin kuin esimerkiksi sähköjakelussa, (Puhemies koputtaa) että päästäisiin eriarvoisista siirtomaksuista eroon.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, pyydän nyt edustajaa siirtymään puhujapöytäntöön, mikäli hän aikoo jatkaa. Ellei, sitten edustaja Savola.

17.12 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Näillä valtakunnallisilla operaattoreilla, mitä meillä on, ei selvästikään sitä mielenkiintoa ole riittävästi tätä sataprosenttista laajakaistayhteyttä, mihinkä tämä hankekin viittasi, tuoda. Viime kaudella, kun tätä hankkeen etenemistä myöskin seurasin, kyllähän se tulkinta siitä, mikä on perille menevä laajakaistayhteys, vaihteli, kun keskusteli näitten operaattoreitten ja toimijoitten kanssa. Kyllähän se siihen lähelle tulee mutta ei välttämättä kuitenkaan sinne kuluttajalle asti, vaan niitä omia kustannuksia voi tulla kohtuuttomankin paljon.

Kun edustaja Jalonen, liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtaja, on paikalla, niin kysyisinkin Jaloselta, mihin toimiin valiokunta nyt ryhtyy siinä, että nämä laajakaistayhteydet aivan oikeasti tuonne maaseudulle saadaan. Ovatko osuuskunnat tuolla seutukunnilla — kuntien ja ihmisten osittain omistamat osuuskunnat — se keino? Vai uskotteko te siihen, että nämä meidän kaupalliset yhtiöt todellakin nämä palvelut tuonne perimmäiseenkin kolkkaan saavat?

17.13 Ari Jalonen ps: Arvoisa puhemies! Tämä on yksi toimenpide tässä isossa paketissa. Ja ylipäättänsä, jos ja kun me haluamme digitalisoida yhteiskuntaamme, se vaatii kehitystä meidän verkoiltamme niin kuidun osalta kuin langattomasti. Jos me haluamme olla edelläkävijöitä esimerkiksi robottiautojen kehityksessä ja jopa tuotannossa jossain vaiheessa, niin se vaatii langatonta tekniikkaa, mutta se langaton tekniikka hyvässä riittävydessään ja kattavuudessaan vaatii rinnalleen myös kuituverkkoa, joten tämä menee vähän niin kuin käsi kädessä. Mutta minä uskon kyllä siihen, että operaattorit itse haluavat myös pitää Suomen maailman ykkösenä ja kehittää tätä edelleen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 116/2015 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen LA 23/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain 8 ja 9 §:n sekä ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 12/2016 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 3/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 3/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

17.15 **Sanna Lauslahti kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opiskelijavalintarekisteristä ja korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta ja ylioppilastutkintorekisterin järjestämisestä olevan lain muuttamisesta — voisi sanoa, että on muuten samassa hengessä kuin äsken käytiin keskustelua, eli voi sanoa, että sama tähtäin: digitaalisuus ja verkkojen yllä tapahtuvat uudet toiminnot. Sivistysvaliokunnassa asia oli yksimielinen, ja muutamia kohtia nostaisin esityksestä esille.

Ensinnäkin hallituksen esityksen tavoite on varmistaa se, että päästään siirtymään sähköiseen ylioppilastutkintoon ongelmattomasti lainsäädännön näkökulmasta, ja samalla ajantasaistaa voimassa olevaa käytäntöä ja sähköisen ylioppilastutkinnon aiheuttamia muutoksia sekä myös selkiyttää tiettyjä tulkinnallisia lain kohtia. Hallituksen esityksellä ei ollut sinänsä minkäänlaisia taloudellisia vaikutuksia.

Muutamia poimintoja:

Koesuoritusten tallentamisesta. Ylioppilastutkinnon koesuoritukset muodostavat laajan henkilötietoja ja salassa pidettäviä tietoja sisältävän tietoaineiston, jonka säilymistä ei voimassa olevassa ylioppilastutkintoa koskevassa lainsäädännössä säännellä. Tältä osin tämä asia saadaan korjattua.

Muutama näkökulma nousi oppilaan näkökulmasta: Tänä päivänä, kun halutaan saada koesuorituksesta kopio, se maksaa 32 euroa. Asiantuntijakuulemisessa nousi esille, että voisiko jotain asian puitteissa tehdä, koska usein saattaa käydä niin, että se kopiosta pyydetty maksu heikentää kokelaan mahdollisuutta tutustua sitten jälkikäteen koesuorituksiensa.

Hallinnonalan tietoinfrastruktuurin kehittäminen oli myöskin valiokunnassa yhtenä tarkastelukohteena. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus valmistelevat tällä hetkellä yhdessä hallinnonalan valtakunnallisten rekisterien ja rekisterilainsäädännön uudistusta, ja tavoite on, että syntyisi tällainen yhteinen keskitetty integraatiopalvelu, niin sanotusti Koski, johon on tarkoitus kerätä tietoa olemassa olevista rekistereistä, opiskelijavalintarekisteristä, ylioppilastutkintorekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietova-

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

rannosta ja uusista perustettavista rekistereistä. Näin ollen me saamme tulevaisuudessa yhden tietokannan alle kaikki oppilaita koskevat tiedot. Voi sanoa, että tämä on iso askel oppilaidenkin näkökulmasta.

Se, mikä pohditutti, on se, että on erityisen tärkeää, että meillä myöskin näiden tietoinfrastruktuurien johtaminen on selkeästi yksissä käsissä, ja valiokunta halusi korostaa opetus- ja kulttuuriministeriön vastuuta hallinnonalansa tietoinfrastruktuurin kehittämisessä.

17.18 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Tällä lakiesityksellä on tarkoitus huolehtia siirtymisestä sähköiseen ylioppilastutkintoon, eli käsittelyssä on eräänlainen ylioppilastutkinnon digiloikka, joka on hieno asia, ja voimme olla siitä ylpeitä, ja tämä on jo maailmalla herättänyt huomiota. Siis kevästä 2019 lähtien ylioppilastutkinto tulee suorittaa kokonaisuudessaan sähköisin päätelaittein. Se liittyy tässä aiemmin keskusteltuun sähköverkkojen toimintaan, nimittäin sähköinen ylioppilastutkinto edellyttää luonnollisesti toimintavarmaa tiedonsiirtoa ja se edellyttää myös varmaa tietosuojaa.

Tässäkin yhteydessä on, puhemies, syytä huolestuttaa, että myös tämä sähköinen ylioppilastutkinto, siihen liittyvä tiedonsiirto, täytyy turvata maan kaikissa osissa, myös kaikkein pohjoisimmilla ja itäisimmillä alueilla.

Sivistysvaliokunnan tavoin haluan vielä kiinnittää huomiota koesuoritukseen tutustumiseen jälkikäteen. Valiokunta kiinnitti huomiota maksuihin. Tällä hetkellä kopio omasta koesuorituksesta maksaa 32 euroa, ja se saattaa monelle olla liian korkea kynnyksen hankkia tuo oma koesuoritus myöhemmin nähtäväksi, ja nyt kun tämä ylioppilastutkinto muuttuu sähköiseksi, niin olisi paikallaan arvioida vielä kerran nämä tiedonsaantiin liittyvät maksut.

17.19 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Itse melkein toteaisin mieluummin, että vihdoin — minun mielestäni tässä ei kauheasti voida Suomessa ylpeillä tällä digiloikalla. Vielä tänä keväänä ja ensi keväänä, elikkä vielä kahtena keväänä, ylioppilaskirjoituksissa digiaikaan tottuneet nuoret ottavat lyijykynäloikan ja loikkaavat tekemään niitä ylioppilaskirjoituksia käsipielillä tällaisessa maassa, missä olemme olleet kyllä edelläkävijöitä tällä sektorilla oikeastaan kaikessa muussa. Itse entisenä opettajana muistan hyvin, miten tietokoneet tulivat kouluun. He, jotka nyt pääsevät ensimmäistä kertaa kokonaan sähköisen ylioppilaskirjoituksen pariin, ovat syntyneet 2000-luvulla, ja heitä ennen jo ehkä 10 vuotta vanhemmat ovat jo eläneet läpi elämänsä puhelimien aikana, valtaosa älypuhelimien aikana, tablettien aikana, ja tänä päivänä aika usein saa törmätä siihen, miten oma 3-vuotias lapsi käyttää kyllä tablettia hienosti sormen kanssa mutta lehdessä tulee ihmeitä, kun ei kuva vaihdukaan kuvaa koskettamalla. Kyllä melkein voisi sanoa, että tämä digiloikka ei ole meidän lukiolaisille mikään loikka vaan arkipäivää, ja itse totean, (Puhemies koputtaa) että parempi lopulta kuin ei milloinkaan. Eli täysi tuki tälle, että asiassa nyt lopulta edetään, mutta kovin verkkaisesti.

17.21 Sanna Lauslahti kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen on täysin oikeassa, että vuonna 2000 syntynyt nuori alkaa kyllä olla ihan sitä meidän digisukupolvea, jolle koneet ovat, voi sanoa, osa arkea ja arkista kommunikointia, ja siltä osin heillä on ihan uudenlaiset toimintatavat, jotka tulee huomioida myös meidän opetuksessa. Ei ole pelkästään se, että me pääsemme sähköiseen ylioppilaskirjoitukseen, vaan yhtä lailla on kysymys siitä, millä tavalla meidän opetus muuttuu sitä edeltävinä vuosina, millä tavalla siellä hyödyn-

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

netään osana opetusta digitaalisia välineitä. Tässä kohdin se jopa tarkoittaa sitä, että meillä voi olla tulevaisuudessa lukioissa yhä enemmän massaopintokurssejakin, joita tarjotaan valtakunnallisesti. Niitä pystyisi missä tahansa meidän maamme kolkassa opiskelemaan, ja sitten olisivat lähiopetusjaksot siellä yhdessä muiden kanssa tehtävänä. Ollaan kyllä aika ison uudistuksen edessä, ja on hyvä, että hallitus on tunnistanut tämän ja meillä on siltä osin kärkihankekin paikallaan.

17.22 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä on kyseessä hyvä esimerkki digitalisatiosta, joka on myös yksi hallituksen kärkihankkeista, joten tärkeä uudistus. Eli tätä ylioppilastutkintoon liittyvää säädöstä muutettaisiin siten, että kokeet voidaan jatkossa suorittaa myös sähköisin menetelmin ja vuodesta 2019 alkaen kokonaan sähköisesti. Tämän uudistuksen yhteydessä nyt sitten tulkintavirheiden mahdollisuus käsittääkseni pienenee olennaisesti, ja todennäköisesti myös kokeiden korjaamiseen käytettävä aika lyhenee ainakin pitkällä tähtäimellä näiden suunniteltujen muutosten myötä. Pidänkin tätä esitettyä lakimuutosta tärkeänä askeleena kohti nykyaikaista toimintamallia ylioppilastutkintojen suorittamisessa ja korjaamisessa. Siihen on mielestäni jo korkea aikakin ryhtyä, kuten myös edustaja Heinonen äsken puheenvuorossaan viittasi. Tästä asiastahan on käyty julkista keskustelua jo varsin kauan ja nyt asiassa päästään onneksi eteenpäin.

17.24 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tässä on nyt hyvä esimerkki siitä, että monia pitkäänkin puhuttaneita ja valmisteltuja asioita saadaan nyt eteenpäin, ja tämä asia esimerkiksi ei ole puhuttanut mitenkään erityisesti opposition ja hallituksen välissä, vaan tämä on semmoinen kannatettava esitys, jota halutaan viedä eteenpäin.

Digitalisaatioon liittyen erityisesti on muistettava, että tämä on vasta yksi askel, aika pieni asia siinä. Kuitenkin sitten yleensä opetuksessa, jos mennään myös muihin opetusmuotoihin, varsinkin peruskoulupuolella, on muistettava se, että kuitenkin koulut ympäri Suomen eivät ole edelleenkään tasavertaisessa tilanteessa siinä, että laitteita tai osaamista opettajilla olisi riittävästi. Sieltä tämä tarve myös tulee, ja opettajat odottavat erityisesti sitä, että heidän osaamistaan tässä asiassa parannetaan. Sen takia hallitus haluaa panostaa erityisesti digitalisaatioon ja erityisesti opettajien osaamiseen tässä asiassa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 12/2016 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain kumoamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 14/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 3/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 3/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

Ensiksi puhuu valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Haatainen, ja sen jälkeen mennään listan mukaan.

Keskustelu

17.25 Tuula Haatainen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan kumottavaksi sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettu laki, ja jatkossa sosiaalihuollon henkilöstöstä säädetään sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa, joka tuli voimaan maaliskuun alussa. Sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin sisältyvät säädökset sosiaalihuollon keskeisten ammattiryhmien ammatinharjoittamisoikeuden myöntämisestä sekä rekisteröinnistä, ammattihenkilöiden ohjauksesta, valvonnasta ja valvontaviranomaisten tehtävistä.

Tällä sosiaalihuollon ammattihenkilöstöstä annetulla lailla on luotu perusteet nyt keskeisten sosiaalihuollon ammattien laillistamiselle, rekisteröinnille ja valvonnalle, ja tämän myötä ammattihenkilöitä koskeva sääntely yhdenmukaistuu. Näin ollen tehtäväkohtaisista kelpoisuusvaatimuksista siirrytään ammatinharjoittamisoikeuden myöntämiseen ja nimikesuojaan.

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta mietinnössään toteaa, että henkilöstön ammattipätevyyksiä koskevan lainsäädännön ensisijaisena tavoitteena tulee olla asiakkaiden palvelutarpeisiin vastaaminen sekä koulutetun henkilöstön osaamisen täysimääräinen hyödyntäminen. Kumottava sosiaalihuollon kelpoisuuslaki, jossa määriteltiin tehtävänimikkeet ja kelpoisuudet, ei ole edistänyt riittävästi tätä tavoitetta ja työnjaon uudistamista.

Hyväksyessään uuden lain valiokunta katsoi sen antavan joustavuutta ja mahdollistavan nykyistä paremmin tehtävärakenteen ja työnjaon uudistamisen.

Valiokunta piti myös tärkeänä, että sosiaali- ja terveydenhuollon integraation syventyessä sosiaalihuollon ammattihenkilölakia ja terveydenhuollon ammattihenkilölakia edelleen yhdenmukaistetaan ja että ne myöhemmin yhdistetään yhdeksi sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölaiksi. Näin voitaisiin turvata palvelujen laatua, ammattihenkilöiden yhdenvertaisuutta ja erilaisten asiakkaiden ja asiakasryhmien oikeuksia.

Valiokunta huomauttaa, että nyt hyväksyttävillä muutoksilla ei ole tarkoitettu rajattavaksi eri ammattiryhmien ammatinharjoittamisoikeuksia. Vanhan lain kumoaminen ei käytännössä kapeuta tai rajaa palvelutarpeen arvioinnista vastaavien sosiaalihuollon ammattihenkilöiden joukkoa nykyisestä.

Sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa säädetään oikeudesta toimia tilapäisesti sosiaalialueen toimijana ammatissa. Hallitusohjelmaan sisältyvässä "Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentäminen" -toimenpideohjelmassa yhtenä kohtana on tämän kyseisen säädöksen väljentäminen. Hallituksen esitykseen ei sisälly ehdotusta kyseisen lainkohdan muuttamisesta, koska esityksen perustelujen mukaan asia tullaan ratkaisemaan toimenpideohjelman toimeenpanon yhteydessä. Valiokunta kiirehtii toimenpideohjelman täytäntöönpanoa — tästä asiasta käytiin keskustelua.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta esittää, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset. Tähän mietintöön sisältyy myös yksi vastalause.

17.29 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevaa sääntelyä yhdenmukaistetaan ja tehtäväkohtaisista kel-

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

poisuusvaatimuksista siirrytään ammatinharjoittamisoikeuden myöntämiseen ja nimikesuojaan. Tällä tavoin turvataan palvelujen laatua, ammattihenkilöiden yhdenvertaisuutta sekä erilaisten asiakkaiden ja asiakasryhmien oikeuksia. Sosiaali- ja terveydenhuollon eri henkilöstöryhmien välisen tehtävärakenteen ja työnjaon kehittämistä tulee edelleen jatkaa. Uudistusten lähtökohtana eivät kuitenkaan saa olla lyhyen tähtäimen säästötavoitteet, vaan ensisijaisena tavoitteena tulee olla asiakkaiden palvelutarpeeseen vastaaminen ja henkilöstön osaamisen parempi hyödyntäminen. Sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakkaiden on voitava luottaa palveluiden hyvään laatuun ja henkilöstön osaamiseen.

Arvoisa puhemies! Sosiaalihuollon ammattihenkilölain mukaan sosiaalityöntekijän ammatissa voi tilapäisesti toimia enintään vuoden ajan sosiaalityöntekijän ammattiin opiskeleva henkilö, joka on suorittanut hyväksytysti sosiaalityön aineopinnot ja käytännön harjoittelun. Opiskelija toimii ammattiin valmistuneen sosiaalityöntekijän johdon ja valvonnan alaisena. Hallitusohjelmaan sisältyy toimenpideohjelma kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämisestä. Yhtenä sen osana on mainittu tämän niin sanotun sijaispykälän väljentäminen. Vaikka kyseisen lainkohdan muuttaminen ei sisälly hallituksen esitykseen, sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä pyydetään kiirehtimään toimenpideohjelman täytäntöönpanoa.

Meillä ei kuitenkaan ole käytettävissämme tietoa toimenpideohjelman tarkemmasta sisällöstä, eikä valiokunta ole kuullut asiasta ensimmäistäkään asiantuntijaa. Tilanne ei näin ollen anna valiokunnalle perusteita näiden toimenpiteiden kiirehtimiseen. Tästä syystä emme hyväksyneet valiokunnan mietinnön kirjausta toimenpideohjelmasta ja tämän kyseisen asian kiirehtimisestä. Siksi mietintöön jättämässämme vastalauseessa todetaan, että alikirjoittaneet eivät kannata valiokunnan mietinnössä olevaa mainintaa asiasta.

Arvoisa puhemies! Näkemyksemme on, että tätä sijaispykälää ei tulisi kiirehtiä eikä sijaistamista tehdä mahdolliseksi henkilölle, jolla ei ole riittävää sosiaalityön osaamista. Riskinä on, että liian vähäisen sosiaalialan koulutuksen omaavan henkilöstön määrän lisäys heikentää sosiaalihuollon laatua ja vaikuttavuutta. Ammattihenkilöstöstä annetussa laissa ammatinharjoittamisoikeuden sääntely on rajattu sellaisiin ammattiryhmiin, joiden tehtäviin liittyy julkisen vallan käyttöä, asiakkaan oikeuksien tai itsemääräämisoikeuden rajoittamista sekä muuta perusoikeuksiin puuttumista.

Sosiaalihuollon tehtävät perustuvat lainsäädäntöön, joka sosiaalihuollon työntekijöiden on tunnettava. Lisäksi työntekijöiden tulee hallita oikeat menettelytavat. Tämä edellyttää, että laki turvaa selkeästi ammatissa vaadittavan riittävän osaamisen. Jos sosiaalityöntekijältä ei edellytetä riittäviä sosiaalityön opintoja, tulee tilapäisesti sosiaalityöntekijän tehtäviä hoitavan henkilön toimivaltaa merkittävästi rajata, mikä on työelämän näkökulmasta hankalaa.

Sosiaalihuollon ammattihenkilölain tarkoituksena on myös turvata sosiaalihuollon selkeä työnjako ja tehtävä rakenne. Tämä ei ole mahdollista, jos laki ei varmista sosiaalityöntekijän tehtävissä toimivan työntekijän osaamista kaikissa tilanteissa. Se, että sosiaalihuollossa tehtäväkuvat ovat olleet liiankin joustavat ja käytännössä on ollut loputon määrä tehtäviin kelpaavia sijaisia, ei ole edesauttanut tehtävärakenteiden kehittämistä.

Kunnat ovat voineet varautua tulevaan lakiin, ja osassa kuntia on valmistauduttu hyvin, esimerkiksi Vaasassa, jossa myönnetään palkallista vapaata graduun tekeville sosiaalityöntekijöille. Kun työntekijä valitsee tutkimusaiheen, joka kehittää käytänteitä, niin molemmat hyötyvät. Sosiaali- ja terveysministeriö on aloittamassa myös tehtävärakennesuositusten valmistelua. Tätä hyvää kehitystä ei kannata nyt pysäyttää.

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

Sosiaali- ja terveystieteiden myötä palvelut tulevat keskitetyiksi yksittäistä kuntaa suurempiin itsehallintoalueisiin, joilla on paremmat mahdollisuudet saada kelpoisia sosiaalityöntekijöitä hoitamaan laissa säädettyjä tehtäviä. Näin ollen yksittäisten kuntien esittämä huoli kelpoisten sosiaalityöntekijöiden saannista on osin aiheeton. Lisäksi toimeentulon Kela-siirto tulee vaikuttamaan sosiaalihuollon ammattien tehtäväkuviin lähivuosina.

Tässä muutamia huomioita, jotka liittyvät valiokunnan mietintöön ja toimenpideohjelmaan.

17.34 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain kumoamisesta liittyy hallitusohjelman tavoitteisiin liiallisen säätelyn purkamisesta. Lisäksi siihen liittyy korvaava esitys, jonka pitäisi riittävästi turvata julkisten palveluiden käyttäjien oikeusturvaa ja palveluiden laatua.

Esityksen lähtökohdat ovat kunnossa. Tavoite säätelyn yksinkertaistamisesta on sinänsä kannatettava. On kuitenkin kiinnitettävä huomiota siihen, että säätelyn uudistamisella ei pureta sellaisia normeja, joilla on merkitystä yhteiskunnallisten tavoitteiden näkökulmasta. Sanalla sanoen, normien purku on tarkkaa työtä, joka on tehtävä huolella. Tässä tapauksessa olisi ollut aiheellista valmistella esitys huolella ja kuulla asiantuntijoita myös siltä osin kuin kyse on sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12 §:n 1 momentin mukaisesta oikeudesta toimia tilapäisesti sosiaalityöntekijän ammatissa.

17.35 Vesa-Matti Saarakkala ps: Arvoisa herra puhemies! Tällä hallituksen esityksellä sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuudesta ei olla nyt antamassa oikeutta laillistetun sosiaalityöntekijän ammattiin tai sijaisuuteen edes niille ylemmän sosiaalialan amk-tutkinnon suorittaneille, joilla tutkinto painottuu sosiaalityöhön. Alan työvoimapula on suuri, ja siksi esitys, mikä tässä nyt sitten meillä on käsissä, ei ole ihan täysin ehkä aivan riittävä. Ammattikorkeakoulujen yamk-tutkinnot tuottavat päteviä, yhteensä viisivuotisen koulutuksen omaavia ammattilaisia, joilla on lisäksi alemman ja ylemmän tutkinnon välissä vähintään kolmen vuoden työkokemus. Nyt, kun tässä opposition edustajat ovat jättäneet vastalauseen, se on tavallaan jätetty tähän tästä kirjauksesta, joka tehtiin valiokunnassa nimenomaan siitä, että normien purun yhteydessä kartoitettaisiin mahdollisuus esimerkiksi tällaisten ylemmän sosiaalialan amk-tutkinnon suorittaneiden osalta toimia väliaikaisesti sosiaalityössä, koska meillä on se tilanne, että yliopisto-opiskelijalle tämä on mahdollista nyt sitten edelleenkin mutta ei tosiaan sellaiselle ammattilaiselle, joka on valmistunut ammattikorkeakoulusta, ja kyllähän tämä tilanne on vähän järjenvastainen. Siinä suhteessa mielestäni tämä asia, mistä on jätetty vastalause, ei ole aiheellinen, vaan se on turhaa pelottelua, koska se syy, miksi tänne tuli tämä kirjaus, josta vastalause on jätetty, on alun perin nimenomaan tämä, minkä äsken toin esille, että esimerkiksi tällainen amk-tutkinnon suorittanut henkilö voisi todella toimia sijaisena sosiaalialalla.

17.37 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on kannatettava. Tämä on linjassa sen kanssa, että meillä on Suomessa tällä hetkellä paljon sote-puolella palvelutarvetta ja tekijöitä ei saada riittävästi tarjoamaan näitä palveluita kansalaisille. Tämä on hyvä ja kannatettava esitys siitä näkökulmasta ja erityisesti tarpeen myös terveyspuolen palveluissa viedä nopeasti eteenpäin. Ajatellaan esimerkiksi omaishoitajia, joille ei löydetä tällä hetkellä sijaisia riittävästi, kun kotipalvelutyöntekijät eivät pysty toimimaan

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

omaishoitajan sijaisena tarkoituksenmukaisella tavalla. Tämä viesti on tullut vahvasti kentältä, ja omaishoitajat uupuvat näitten palveluitten puuttuessa.

Tästä esityksestä vielä, että tämä on hyvä, että tähän lain valmisteluun on aktiivisesti osallistuttu. Mutta eikö tähän kuitenkin sisälly se, että tämä 12 §:n osalta, kun puhutaan kuntien tehtävävelvoitteiden vähentämisestä, tulee sitten normaalisti käsittelyyn myöhemmin? Muuten näiden tehtävävelvoitteiden vähentämisestä, että normienpurkutalkoissa on nimenomaan kysymys siitä, että helpotetaan niitten palveluitten tarjoajien ja saajien kohtaamista, mutta turvallisuudesta me emme tule tinkimään missään normienpurkutalkoiden yhteydessä.

17.39 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin haluan kyllä korjata tässä meidän vastalauseemme perustaa. Ensinnäkin yliopisto-opiskelijoitten osalta: heidän täytyy suorittaa hyväksytysti sosiaalityön aineopinnot sekä käytännön harjoittelu. Esimerkiksi tältä osin ammattikorkeakouluopinnoissa tämä tilanne on erilainen.

Ammattikorkeakouluopintojen sisältöpuoli tekee tästä vaikean. Meillä on esimerkiksi ammattikorkeakoulututkinto, jossa tämä painotus on kasvatustieteissä, esimerkiksi lastentarhanopettajan pätevyys. Kun henkilö lähtee jatkamaan lastentarhanopettajan pätevyydestä ylempään ammattikorkeakouluun, hän lähtee jatkamaan opintojaan esimerkiksi johtamiseen, esimerkiksi päiväkodin johtajaksi. Käytännössä voi olla tilanne, että hänellä ei ole näitä tarvittavia sosiaalityön aineopintoja, minkä seurauksena tilanne voi olla sellainen, että esimerkiksi lastensuojelussa voi olla ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut henkilö, jolla ei ole minkäänlaista kokemusta eikä koulutusta lastensuojelusta. Sen takia tämä asia täytyy ratkaista muulla tavalla kuin sillä tavalla, joka tässä nyt on esitetty.

17.40 Vesa-Matti Saarakkala ps: Arvoisa herra puhemies! Nythän on niin, että tässä ei kuitenkaan puututtu tähän nimenomaiseen asiaan, jonka edustaja Kiljunen nosti esille, vaan nimenomaan linjattiin, että tämä myöhemmin kartoitetaan. Siinä suhteessa mielestäni tässä ei ollut vastalauseen paikka, vaan jos haluaa vastalauseen esittää, niin se olisi ollut sitten, jos olisi todella tehty tällainen muutos, jota minä itse kyllä pidän järkevänä. Saa nähdä, kuinka kauan tällä yhteiskunnalla on varaa näinkin tarkkarajaiseen ammatinharjoittamisen rajaamiseen, mikä nyt on tilanne. Toki perusteet on ilman muuta tuollekin, mitä edustaja Kiljunen tuossa sanoi, mutta aina voisi vähän miettiä sitä tapauskohtaista harkintaa kuitenkin.

17.41 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Aivan kuten omassa puheenvuorossani aikaisemmin jo totesin, meidän vastalauseemmehan painottuu nimenomaan tähän toimenpideohjelmaan, hallituksen toimenpideohjelmaan, jossa käsitellään tämän sijaispykälän väljentämistä. Ja kun me emme ole valiokunnassa kuulleet yhtä ainuttakaan asiantuntijaa, joka käsittelee tätä toimenpideohjelmaa, niin meidän mielestämme ei ole oikein se, että tätä asiaa lähdetään kiirettämään, koska meillä ei ole tästä sisällöstä minkäänlaista tietoa. Meidän vastalauseemme nimenomaan keskittyy nyt tähän toimenpideohjelmaan ja sen kiirettämiseen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 14/2016 vp sisältyvien 1.—14. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Lakialoite laiksi eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Lakialoite LA 7/2016 vp Tytti Tuppurainen sd

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu

17.42 **Tytti Tuppurainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä lakialoitteessa on kysymys eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain muuttamisesta. Asumistukilainsäädäntöähän uudistettiin viime kaudella tuntuvasti. Muutokset astuivat voimaan viime vuoden alusta, 1. tammikuuta 2015. Se uudistus oli ehdottomasti kokonaisuutena arvioiden onnistunut ja tarpeellinen mutta valitettavasti samalla myös kovin monimutkainen ja toisaalta aika suurelle joukolla ihmisiä myös olennainen toimeentulon kannalta. Siinä samassa yhteydessä toteutettiin eläkkeensaajan asumistukilain muutos, ja nyt näytetään, että se on varsin epäedullinen osalle tuen tarvitsijoista. Tällä eläkkeensaajan asumistuen muutoksella nimittäin poistettiin aiemmin vallinnut oikeus valita joko eläkkeensaajan tai yleisen asumistuen mukaisten etuuksien saaminen. Aiemmin siis muut kuin pariskunnat ovat voineet valita joko yleisen asumistuen tai eläkkeensaajan asumistuen. Näiden toteutettujen muutosten myötä arviolta noin 2 500 lapsiperhettä ja pieni joukko muita aiemmin eläkkeensaajan asumistuen piirissä olleita henkilöitä siirtyi yleisen asumistuen piiriin.

Otetaan esimerkkitapaus, jossa on henkilö, joka on oikeutettu eläkkeensaajan asumistukeen, mutta on samassa kotitaloudessa esimerkiksi huoltaja lapselle, joka ei kuulu eläkkeensaajan asumistuen piiriin eli ei saa eläkettä. Tällöin myöskään se huoltaja ei ole oikeutettu eläkkeensaajan asumistukeen. Siis esimerkiksi yksinhuoltajaäiti, joka olisi muutoin oikeutettu eläkkeensaajan asumistukeen, ei kuitenkaan ole, koska hän on samassa kotitaloudessa lapsen kanssa, joka ei saa eläkettä. Lapsiperheiden osalta selvitysten perusteella tehtiin arvioita, että noin 35 prosentilla tuki pysyi ennallaan tai pieneni. Muutokset olivat yleensä noin 50 euroa kuukaudessa, sen suuruisia tai tätä pienempiä, mitä ei ehkä keskimääräisen kotitalouden tulojen kannalta voi pitää kovinkaan merkittävänä, muutamia kymmeniä euroa, mutta on kuitenkin huomattava, että asumistukea tarvitsevilla kotitalouksilla tätäkin suuruusluokkaa olevat muutokset käteen jäävissä tuloissa ovat merkittäviä.

Tästä syystä, arvoisa puheenjohtaja, olen laatinut tämän lakialoitteen, että valinnan mahdollisuus palautettaisiin lakiin. Teen esityksen eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain muuttamiseksi, ja tämä olikin varsin monimutkainen harjoitus, jotta tämä valinnanvapaus kyettäisiin palauttamaan niihin pykäliin. Varsin moneen pykälään tarvittiin tätä muutosta, ja ne on, puhemies, seikkaperäisesti tässä lakialoitteessani esitetty, en käy niitä tässä kertaamaan.

Pöytäkirja PTK 26/2016 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

7. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 18.3.2016 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.46.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen